

TRANSFORMING SCHOOLS INTO
INCLUSIVEHUBS

VERKTYGSLÅDA SKOLOR SOM INKLUDERANDE NAV

En steg-för-steg-guide och ett ramverk för hur man omvandlar skolor till inkluderande nav

www.inclusivehubs.eu

Detta verk är licensierat
under **CC BY 4.0**

Finansieras av Europeiska unionen. Varken Europeiska unionen eller Europeiska genomförandeorganet för utbildning och kultur (EACEA) tar något ansvar för innehållet i publikationen. Projektets nummer: 2022-1-FI01-KA220-SCH-000086160

Medfinansieras av
Europeiska unionen

TABLE OF CONTENTS

1	Introduktion	Page 03
2	<u>Översikt över verktygslådan</u>	Page 05
3	<u>Steg-för-steg-guide</u>	Page 08
4	<u>Verktyg för inkluderande undervisning</u>	Page 15
5	<u>Verktyg för skol-, familje- och samhällsengagemang</u>	Page 28
6	<u>Verktyg för hälsa, välbefinnande och resiliens</u>	Page 39
7	<u>Verktyg för kulturell medling</u>	Page 54
8	<u>Exempel på god praxis</u>	Page 61
9	<u>Referenser</u>	Page 77
10	<u>SWOT-analysis Template</u>	Page 78
11	<u>Strategy Worksheet Template</u>	Page 80

INTRODUKTION TILL SCHOOLS AS INCLUSIVE HUBS

Den här verktygslådan är en del av Erasmus+-projektet A whole school approach to transform schools into Inclusive Hubs, som medfinansieras av Europeiska unionen under 2022–2024. I projektet deltar sex partnerorganisationer från Cypern, Portugal, Grekland och Finland. Projektet syftar till att bidra till att skapa skolmiljöer där alla elever känner sig välkomna, respekterade och uppskattade, särskilt de med färre möjligheter som migranter. Enligt Europeiska kommissionen kan låga kunskaper och avhopp från skolan vara ett resultat av inlärningssvårigheter och social utestängning, ett fenomen som många européer står inför.

Flera länder i Europeiska unionen (EU) har redan utvecklat nationella strategier för att underlätta starkare kommunikation mellan skolor och lokalsamhällen och vidta åtgärder för att främja inkludering. Därför strävar projektet efter att bidra till dessa insatser genom att utveckla material och verktyg med fokus på välbefinnande, inkludering, mental hälsa och personlig utveckling.

Vad menar vi med en strategi som omfattar hela skolan för att omvandla skolan till inkluderande nav?

Skolor som inkluderande nav kopplar samman skolgemenskapen (skolledare, lärare, stöd- och hälso- och sjukvårdspersonal samt elever), familjer, interkulturella medlare, närsamhället och lokala grupper och tjänster.

Det huvudsakliga målet är att främja inkludering, välbefinnande, resiliens och framgång för elever med annan språklig och kulturell bakgrund i skolan.

Det finns olika sätt som skolor kan fungera som inkluderande nav, till exempel:

- Dela skollokaler med samhällsgrupper eller servicebyråer.
- Samarbete mellan skolpersonal, elever och deras familjer för att förbättra inkludering, välbefinnande och inlärningsresultat för migrantelever.
- Organisera evenemang för att främja skol-, familje- och samhällsengagemang och därigenom förbättra den sociala inkluderingen och välbefinnandet för eleverna och deras familjer.

Vilka är fördelarna med att omvandla skolor till inkluderande hubbar??

Det finns flera fördelar med att förvandla din skola till ett inkluderande nav. Det kan inte bara gynna eleverna och skolan, utan även elevernas familjer och lokalsamhället.

FÖRDELAR FÖR ELEVEN

- Förbättrad känsla av tillhörighet
- Förbättrad läs- och räkneförmåga
- Förbättrat engagemang och närvaro i lärandet
- Positivt beteende
- Högre andel elever som slutför skolan
- Ökad interaktion med samhället, främjande av tillhörighet och medborgarskap
- Tillgång till stödtjänster

FÖRDELAR FÖR SKOLAN

- Större team
- Förbättrade slutförande- och prestationsfrekvenser
- Kontakter med lokala tjänster och samhället
- Relationer med personal, elever och familjer
- Ökad användning av lokala tjänster genom att ha dem på plats

FÖRDELAR FÖR FAMILJERNA

- Förbättrad känsla av tillhörighet
- Förbättrade relationer med skolan
- Förbättrad kapacitet att hjälpa barn att göra bättre ifrån sig i skolan
- Föräldrars självkänsla
- Ökad tillgång till samhällets tillgångar och nätverk
- Ökat engagemang i sina barns utbildning genom beslutsfattande och delaktighet
- Länkar till samhällets resurser och tjänster
- Ökad tillgång till stödtjänster
- Ökad användning av skollokaler efter skoltid, vilket bidrar till att minska skadegörelse
- Stärka skolans rykte
- Ökad förståelse för lokala behov

ÖVERSIKT ÖVER VERKTYGSLÅDAN

Verktygslådan Skolor som inkluderande nav ger vägledning om hur lärare, stödpersonal (skol- och elevhälso- och sjukvårdspersonal), medlare, familjer och samhällen kan samarbeta för att främja inkludering av elever med annan kulturell och språklig bakgrund i skolan.

Verktygslådan bygger på en litteraturgenomgång, intervjuer och en undersökning om behov, utmaningar och god praxis som genomförts i de fyra partnerländerna Cypern, Finland, Grekland och Portugal. Befintliga verktyg och dokument på EU-nivå har också setts över.

En rapport som sammanfattar resultaten från studien finns [här](#). Verktygslådan för skolor som inkluderande nav är en utvald samling av innehåll som är användbart för att

omvandla skolor till inkluderande nav och därigenom främja inkludering, välbefinnande och framgång för elever med olika kulturell och språklig bakgrund.

Verktyg som checklistor, mallar och god praxis som ingår i den här verktygslådan har anpassats för att passa publikationens syften och format. Länkar till de ursprungliga verktygen finns i referenslistan.

SYFTET MED VERKTYGSLÅDAN

Verktygslådan Skolor som inkluderande nav presenterar konkreta idéer, åtgärder och verktyg för att främja inkludering, välbefinnande och skolframgång för elever med invandrabakgrund i skolan. Skolledare, lärare, föräldrar, elevhälso- och sjukvårdspersonal, interkulturell

Medlare och andra som är involverade i olika aspekter av skollivet kan hitta resurser för att inspirera till omvandling av skolor till inkluderande nav och för att främja inkludering, välbefinnande och akademisk framgång för invandrarelever i skolan.

AVSNITT I VERKTYGSLÅDAN

Verktygslådan är indelad i tre avsnitt, bland annat:

REFLEKTIONS- OCH STRATEGIVERKTYG

inklusive en steg-för-steg-guide som ger en översikt över rekommenderade faser för att omvandla skolor till inkluderande nav, en SWOT-analysmall och en mall för arbetsblad ämnat för att skapa en strategi.

VERKTYG FÖR ÅTGÄRDER

inklusive checklistor, principer, praxis och andra resurser relaterade till fyra tematiska områden som är i linje med en strategi för hela skolan för att omvandla skolor till inkluderande nav. Dessa teman är:

- [Inkluderande undervisning](#)
- [Skol-, familje- och samhällsengagemang](#)
- [Hälsa, välbefinnande och resiliens hos elever med annan kulturell och språklig bakgrund](#)
- [Interkulturell medling](#)

SAMLING AV GOD PRAXIS

De flesta kommer från projektets partnerländer: Cypern, Finland, Grekland och Portugal.

SÅ HÄR ANVÄNDER DU VERKTYGSLÅDAN

Den här verktygslådan ger dig ett förslag på ett strukturerat tillvägagångssätt för att förvandla din skola till ett inkluderande nav. Dessutom ger den dig användbara metoder, tips och verktyg. Vi rekommenderar att du först bekantar dig med steg-för-steg-guiden. Utifrån din skolas behov kan du sedan bekanta dig med verktygen, god praxis och tipsen relaterade till olika teman.

Under varje tema hittar du relevanta checklistor, indikatorer för god praxis, tips, verktyg och andra resurser. Vi har också skapat en SWOT-analysmall och en mall för strategiarbetsblad för att ytterligare stödja ditt arbete med att omvandla din skola till ett inkluderande nav.

EN STEG-FÖR-STEG-GUIDE

Den här steg-för-steg-guiden ger förslag på vad du kan göra för att förvandla din skola till ett inkluderande nav. Den förklarar hur man uppnår ett mål sekventiellt och delar upp arbetet i mindre, hanterbara delar, som var och en är ett steg som bidrar till att förvandla din skola till ett inkluderande nav. Den innehåller sex steg: inledande planering och behovsbedömning; skapa en handlingsplan; genomförande och övervakning av åtgärderna; utvärdering av åtgärderna; genomförande och upprätthållande av åtgärder och att fira framgångar. Tänk på att omvandlingen av skolor till inkluderande nav är en iterativ process och att det är okej om alla åtgärder inte lyckas första gången.

STEG

INNEHÅLL

SIDA

Steg 1	Initiering och behovsbedömning	Sidan 09
Steg 2	Upprättande av en handlingsplan	Sidan 10
Steg 3	Genomförande och övervakning	Sidan 10
Steg 4	Utvärdering och revidering av handlingsplan	Sidan 12
Steg 5	Implementering och hållbarhet	Sidan 13
Steg 6	Firande av framgångar	Sidan 13

STEG 1: INITIERING OCH BEHOVSBEDÖMNING

Det första steget är att öka medvetenheten om initiativet och att identifiera de behov och styrkor som finns för att omvandla din skola till ett inkluderande nav. Dessförinnan skulle det vara fördelaktigt att inrätta en aktionsgrupp, med medlemmar från skolledningen och personalen och helst också elevgruppen, familjerna och lokalsamhället. För att identifiera behov och styrkor kan aktionsgruppen använda checklistor i detta dokument

- Vilka ska vara med i aktionsgruppen?
- Vilka är de olika intressenternas behov relaterade till att omvandla vår skola till ett inkluderande nav?
  - Vilka behov eller luckor finns i vår skola?
  - Vilka behov har eleverna?
  - Vilka behov har lärarna?
  - Vilka behov har familjerna?
  - Vilka är behoven eller luckorna i vårt samhälle?
- Vilka är våra styrkor / vad fungerar för oss när det gäller att förvandla vår skola till ett inkluderande nav?
- Vilka tillgångar och möjligheter finns i vår skolgemenskap och samhället runt omkring oss?
- Vad borde prioriteras för förändring och utveckling?

När du/din aktionsgrupp har identifierat luckorna, behoven och styrkorna hos olika intressenter, dokumentera dem och börja fundera på hur din aktionsgrupp kan svara på dem.

eller andra verktyg som presenteras i avsnittet om de fyra temana i denna guide. Du kan också intervjuva eller prata med olika intressenter både i skolgemenskapen och lokalsamhället. Detta skulle till exempel omfatta lärare, elever, stödpersonal, familjer, interkulturella medlare, personer/organisationer från lokal-samhället osv. Följande frågor kan vara bra att tänka på i det här läget:

Fundera på möjligheter och risker med att utveckla din skola till ett inkluderande nav. Du kan använda [Inclusive Hubs SWOT-analysmall](#) för detta, eller använda något annat sätt att lista styrkor, svagheter, möjligheter och hot.

Du kan gå igenom modulerna Schools as Inclusive Hubs om de olika teman som identifierats som viktiga faktorer att ta hänsyn till när du planerar en strategi för hela skolan för att omvandla skolor till inkluderande nav. Modulerna hittar du här: <https://inclusivehubs.eu/>

Du kan bekanta dig med god praxis och verktyg med anknytning till de olika temana: inkluderande undervisning, föräldra- och samhällsengagemang, välbefinnande och interkulturell medling, som finns under respektive tema i avsnittet om praxis och verktyg i detta dokument.

STEG 2: UTVECKLA EN HANDLINGSPLAN

Planera dina åtgärder utifrån de behov, luckor, styrkor och tillgångar som identifierades i det första steget. Brainstormingsessioner med aktionsgruppen och andra relevanta intressenter kan vara användbara för att komma med idéer och besluta om

åtgärder att ta. Du kan använda [strategiarbetsmallen](#) för att planera och dokumentera de åtgärder du vill genomföra. Följande punkter kan vara bra att tänka på och dokumentera i det här skedet:

- Vad är min/vår vision att omvandla vår skola till ett inkluderande nav?
- Vad är mitt/vårt fokus?
- Vilken/vilka är målgruppen/målgrupperna?
- Vilka är målen?
- Vilka åtgärder bör vi vidta och hur bör vi prioritera dessa åtgärder?
- Vem ska vara involverad i åtgärderna och vilka är deras roller och ansvar? Vem kommer att samordna genomförandet?
- Vilka resurser behövs för att genomföra åtgärden/åtgärderna? Allokeras resurserna.
- Hur ska vi följa upp och utvärdera åtgärderna?

I det här läget kan det också vara bra att definiera indikatorer för framgång och framsteg för att övervaka och utvärdera åtgärden/åtgärderna. Checklistorna under respektive tema och de mål som satts upp i handlingsplanen kan fungera som en grund för detta arbete. Exempel på åtgärder finns i avsnittet om god praxis och verktyg enligt tema.

STEG 3: IMPLEMENTERA OCH FÖLJA UPP ÅTGÄRDER

Genomför den eller de åtgärder som planerats för i den föregående fasen. Det kan vara bra att börja i liten skala och testa åtgärden eller åtgärderna innan de genomförs fullt ut. Implementeringen kan se olika ut beroende på åtgärderna. Till exempel att införa nya undervisningsmetoder eller nytt undervisningsmaterial jämfört med att anordna ett engångsevenemang som kopplar samman skolor,

Familjer och samhället kräver olika scheman, resurser och människor som är involverade. Några allmänna riktlinjer för den här fasen är:

1

2

3

FÖRBEREDELSE

Förberedelser, inklusive samordning med nyckelpersoner, klargörande av ansvarsområden, inrättande av anläggningar, tilldelning av resurser, tillhandahållande av utbildning efter behov baserat på kursplanen för skolor som inkluderande nav eller utbildningsguide och utbildningsmodul osv.

UTFÖRANDE

Utförande av åtgärden/åtgärderna.

ÖVERVAKNING

Övervakning av åtgärderna, t.ex. användning av checklistor eller fråga de berörda personerna om framsteg, effektivitet osv.

Det kan vara bra att fundera på följande frågor i samband med genomförandet av uppföljningen av åtgärden/åtgärderna under förberedelsefasen:

- Vilka metoder och åtgärder kommer vi att använda för att följa upp genomförandet och framstegen av åtgärderna eller åtgärderna? Kommer vi att använda checklistan som färdigställdes i den första fasen? Kommer vi att använda de indikatorer som vi har definierat? Kommer vi att intervjua/prata med de olika intressenterna och målgrupperna? Kommer vi att göra observationer?
- Vem kommer att ansvara för att följa upp åtgärden/åtgärderna?
- Vem kommer att ansvara för att analysera uppföljningsdata?
- Vem kommer att ansvara för att analysera och sammanställa data?

Några exempel på frågor som kan vara bra att tänka på under uppföljningen är:

- Har vi åstadkommit de åtgärder som vi planerade för? Om ja, vilka är de? Om inte, vilka åtgärder har vi inte utfört? Varför uppnådde vi dem inte?
- Har vi gjort några ändringar i de åtgärder som ursprungligen planerades? Om ja, vilka ändringar har gjorts? Varför gjordes de?

-
- Har vi genomfört ytterligare åtgärder som inte var planerade från början? Om ja, vilka åtgärder? Varför genomfördes dessa åtgärder?
  - Har vi stött på några hinder under genomförandet av åtgärden/åtgärderna? Vilka? Hur övervann vi dem?

Utifrån uppföljningen kan du anpassa vad du gör och hur du gör det. Fråga dig själv:

- Vad visar resultaten av uppföljningen?
- Vad lär vi oss av detta?
- Hur ska vi anpassa åtgärderna?

STEG 4: UTVÄRDERA OCH REVIDERA HANDLINGSPLANEN

När åtgärden/åtgärderna har genomförts är det dags att utvärdera åtgärden/åtgärderna och revidera handlingsplanen efter behov för att få den att fungera för din skola. Du kan göra detta genom att fråga dem som är involverade i genomförandet av åtgärden och genom att använda checklistor, SWOT-analysmallen och/eller indikatorer som du definierade i början. Uppgifterna från uppföljningen är också en användbar källa för utvärdering och revidering.

Följande frågor kan vara bra att fundera på:

- Vilka åtgärder kommer vi att använda för att utvärdera genomförandet och resultaten?
- Uppnådde vi vårt mål?
- Hade aktionen/åtgärderna någon inverkan, dvs. gjorde vi någon skillnad?
- Vad fungerade bra?
- Hur kan vi utveckla eller förbättra åtgärden/handlingsplanen för att omvandla vår skola till ett inkluderande nav?

Checklistorna i avsnittet om åtgärdsverktyg, liksom [SWOT-analysmallen](#), kan vara användbara i detta arbete. Kom ihåg att det är en process att omvandla din skola till ett inkluderande nav.

STEG 5: IMPLEMENTERA OCH UPPRÄTTHÅLL

För att säkerställa hållbarheten i din skola som ett inkluderande nav krävs kontinuerlig granskning av handlingsplanen och åtgärderna, av skolledare och personal. Du bör prata med de personer som använder din inkluderande hubb. Du kan använda processer och metoder från övervakningsaktiviteterna i föregående fas.

Några frågor du kan fundera över är:

- Är målen och resultaten fortfarande relevanta och är vårt inkluderande nav Att uppfylla målen?
- Vilka är de olika intressenternas behov relaterade till att omvandla vår skola till ett inkluderande nav?
- Vilka är styrkorna och svagheter med vår hubb?
- Kan handlingsplanen och åtgärderna utvecklas eller förbättras? Hur? Vilka möjligheter kan identifieras och finns det några möjliga hot?
- Är aktionsgruppen och andra inblandade fortfarande motiverade att arbeta med detta eller behöver vi leta efter andra som skulle vara intresserade av att vara med?

STEG 6: DELA OCH FIRA FRAMGÅNGAR

Även om det är en process att omvandla skolor till inkluderande nav rekommenderas det att framgångar firas och delas både med de berörda intressenterna, såväl som med andra i skolgemenskapen, lokalsamhället och andra skolor nationellt. Detta är också en möjlighet att sprida medvetenhet och god praxis, samt att få fler människor att engagera sig i initiativen.

HUR DU MARKNADSFÖR DIN SKOLA SOM ETT INKLUDERANDE NAV

EXEMPEL PÅ HUR DU KAN MARKNADSFÖRA DIN HUB OCH DELA FRAMGÅNGAR

- ➔ Skräddarsy din kommunikation till dina målgrupper.
- ➔ Word of mouth
  - Prata om din hub på möten du deltar i.
  - Bjud in personer att besöka din hubb.
  - Efterfråga frivilliga.
- ➔ Marknadsföringsmaterial
  - Skriv artiklar till din skolas nyhetsbrev.
  - Lyft fram program eller aktiviteter – särskilt om de är gratis.
  - Uppmuntra lokala bibliotek eller kommuner att sätta ut flygblad.
- ➔ Sociala medier
  - Marknadsför på din skolas webbplats eller sidor i sociala medier.
  - Utveckla en kort video eller fallstudie som du kan dela med dig av.
  - Dela med dig av utmaningarna också.
  - Anteckna feedback – både bra och dålig. Du måste förstå varför något har eller inte har fungerat om du vill förbättra dig.

SKälla: [*Share and celebrate success – schools as community hubs*](#) by the Department of Education South Australia.

VERKTYG FÖR INKLUDERANDE UNDERVISNING

I det här avsnittet av verktygslådan Skolor som inkluderande nav finns en uppsättning noggrant utvalda verktyg och resurser för att utveckla inkluderande undervisning för elever med olika kulturell och språklig bakgrund. De utvalda verktygen och resurserna kan vara värdefulla för både skolledare, lärare och stödpersonal när de reflekterar över, utvecklar och utvärderar metoder relaterade till inkluderande undervisning. Vi rekommenderar att du följer stegen som beskrivs i [steg-för-steg-guiden](#) som presenterades tidigare i verktygslådan och anpassar verktygen och resurserna efter dina behov.

INNEHÅLL

Introduktion

Checklista och god praxis

Resurser och verktyg

SIDA

Sidan 16

Sidan 17

Sidan 24

INTRODUKTION

Inkluderande undervisning och kulturellt responsiv pedagogik

Inkluderande undervisning innebär att hänsyn till varje enskilt barns behov tas och att alla elever är delaktiga och uppnår resultat tillsammans. Den erkänner att alla barn kan lära sig och att varje barn har unika egenskaper, intressen, förmågor och lärbehov. Särskilt fokus läggs på elever som kan vara i riskzonen för marginalisering, exkludering eller underprestation.

Inkluderande undervisning är en kontinuerlig förbättringsprocess som kräver ett engagemang från hela skolkommunen. (Unesco, 2023). Kulturellt responsiv pedagogik handlar om att skapa relevant och effektiv undervisning och lärande, vilket inkluderar elevernas kulturella kunskaper, erfarenheter, språk och prestations- och kommunikationsstilar. Det är en pedagogik där elevens kulturella kunskaper och färdigheter erkänns och värdesätts.

CHECKLISTA OCH GOD PRAXIS

Checklista för inkluderande skolledarskap

Denna checklista bör anpassas utifrån skolans specifika sammanhang och behoven hos elever med annan kulturell och språklig bakgrund. Regelbundet se över och anpassa för att säkerställa att stödtjänsterna motsvarar de föränderliga behoven hos eleverna. Följande indikatorer kan fungera som en vägledning för skolledare för att skapa och upprätthålla en inkluderande miljö i sina skolor.

- ✓ Etablera en kultur som värdesätter mångfald och inkludering.
- ✓ Lyssna på och kommunicera med alla intressenter – elever, föräldrar, lärare och samhällsmedlemmar.
- ✓ Bygg effektiva ledningsgrupper som delar en vision för förändring och medlen för att genomföra den visionen.
- ✓ Engagera dig för rättvisa och tillhandahåll högkvalitativa lärupplevelser för alla barn
- ✓ Åta sig att ta itu med alla former av utestängning och marginalisering, skillnader och ojämlikheter i tillgång, deltagande och läranderesultat.
- ✓ Främja och stödja alla elevers framgång.
- ✓ Organisera resurser och strategier för inkluderande undervisning och lärande.
- ✓ Engagera aktivt föräldrar och samhället i utbildningsprocessen.
- ✓ Mobilisera mänskliga resurser för att övervinna hinder för deltagande och lärande.
- ✓ Använd bevis och data för att driva förändring och förbättring.

CHECKLISTA OCH GOD PRAXIS

Checklista för inkluderande klassrumsgemenskap

Anpassad från [Checklist](#) for an Inclusive Classroom Community .

Den här checklistan är tänkt att vara anpassningsbar utifrån skolans specifika sammanhang och behoven hos nyanlända elever med annan kulturell och språklig bakgrund. Regelbunden översyn och anpassning är avgörande för att säkerställa att stödtjänsterna motsvarar för elevernas föränderliga behov.

INKLUDERANDE ATMOSFÄR

- ✓ Skapa ett rättvist och inkluderande klassrum som respekterar könsskillnader, olika etnokulturella och religiösa samfund, familjestrukturer, elevernas förmågor/behov och skillnader i socioekonomisk status.
- ✓ Se till att alla elever känner sig accepterade och får en känsla av tillhörighet.
- ✓ Förmedla din tro på att alla elever kan lära sig och lyckas.
- ✓ Ge varje elev en balans mellan utmaning och stöd för att stötta nytt lärande.
- ✓ Förmedla öppenhet och värme och uppmuntra eleverna att samspela med andra på samma sätt.
- ✓ Betona och visa värden som rättvisa, empati, acceptans, vänlighet, respekt och ansvar för och för andra människor.
- ✓ Skapa en atmosfär av respekt för skolgemenskapen och främja positiva kontakter mellan skolan och elevernas hem- och samhällskulturer.
- ✓ Erkänn och värdera elevernas framsteg och fira framgång för varje individ.
- ✓ Utmana alla stereotypa kommentarer och olämpliga beteenden

CHECKLISTOR OCH GOD PRAXIS

INKLUDERANDE MILJÖ

- ✓ Tillhandahåll bilder och visuella presentationer i klassrummet som är könsbalanserade och återspeglar mångfalden i samhället och världen utanför klassrummet.
- ✓ Tillhandahåll texter, resurser och läromedel i klassrummet som speglar mångfald av kultur, etnicitet, tro och språk, och skillnader i socioekonomisk status, fysisk förmåga och familjestruktur.
- ✓ Etablera klassrumsrutiner som är lyhörda för elevernas individuella behov och kulturella normer.
- ✓ Se till att ansvaret i klassrummet är inkluderande, könsbalanserat och inte stereotyp.
- ✓ Ge alla elever möjligheter att visa upp sitt bästa arbete.

INKLUDERANDE RESURSER

- ✓ Använd resurser som värdesätter och återspeglar mångfald – t.ex. dikter, rim, sånger, dans och musik från en mängd olika kulturer; ljudinspelade böcker på en mängd olika modersmål.
- ✓ Tillhandahåll resurser som tilltalar både pojkar och flickor.
- ✓ Använd resurser som speglar båda köns intressen och perspektiv och presentera karaktärer från en mängd olika kulturer och bakgrunder i icke-stereotypa roller. Använd en rad resurser som återspeglar de olika kulturerna, sociala bakgrunderna och erfarenheterna hos eleverna i klassen – t.ex. som inkluderar ämnen av kulturell och social relevans.
- ✓ Tillhandahåll resurser som på ett korrekt sätt återspeglar minoriteters historia, kultur och verklighet.
- ✓ Använd resurser som presenterar både lokala och globala bilder och perspektiv.
- ✓ Tillhandahålla böcker på två språk och böcker på elevernas modersmål
- ✓ Tillhandahåll en mängd olika resurser med en rad olika läsnivåer för elever, inklusive engelskspråkiga elever, i olika stadier av läsutveckling. Se till att ekonomiska överväganden inte hindrar elever från att delta i klassresor och andra skolsponsrade upplevelser.

CHECKLISTA OCH GOD PRAXIS

LÄSNING

- ✓ Ge eleverna möjlighet att läsa på ett sätt som gör det möjligt för dem att bygga vidare på sina egna erfarenheter, sitt eget språk och sin egen kultur.
- ✓ Välj texter som visar situationer, problem, lösningar och erfarenheter i olika kulturella sammanhang.
- ✓ Välj texter som visar både manliga och kvinnliga hjältar, förebilder och ledare med olika bakgrund.
- ✓ Välj texter, till exempel sagor och fabler, som inbjuder till jämförelser av liknande handlingar, berättelser och karaktärer i en mängd olika kulturer.
- ✓ Ordna textuppsättningar så att de innehåller universella teman – t.ex. hopp, kamp, överlevnad, mod, familj – presenterade från en mängd olika synvinklar och erfarenheter.
- ✓ Ordna textuppsättningar av skönlitterärt och informativt material som tar upp ämnen av social relevans för eleverna – t.ex. invandring, fattigdom, hemlöshet, krig, social rättvisa. Använd texter för att skapa rollspelsmöjligheter som gör det möjligt för eleverna att uppleva världen genom en annans ögon.
- ✓ Använd skönlitterära och informativa texter för att hjälpa eleverna att identifiera stereotyper av individer, kulturer och sociala bakgrunder.
- ✓ Presentera bilderböcker som gör det möjligt för eleverna att utforska bilder av kön, etnicitet och fysisk funktionsnedsättning.
- ✓ Inkludera en rad texter som presenterar bidrag från människor från olika etnokulturella bakgrunder och från olika delar av världen.
- ✓ Tillhandahåll texter av lokala och internationella författare från en mängd olika kulturer, sociala bakgrunder, historiska tidsperioder och skrivna från en mängd olika synvinklar.
- ✓ Använd diskussioner och muntliga övningar för att hjälpa eleverna att göra tydliga kopplingar mellan det de läser och sin egen bakgrund och sina egna erfarenheter.

CHECKLISTA OCH GOD PRAXIS

SKRIVNING

- ✓ Ge möjligheter till skrivupplevelser som gör det möjligt för eleverna att bygga vidare på sina egna erfarenheter, språk och kultur.
- ✓ Tillhandahåll modeller för skrivande från kulturellt olika källor.
- ✓ Ge möjligheter att utforska muntligt och skriftligt språk i en mängd olika kulturer – t.ex. muntligt berättande, skriftliga berättelser, berättartekniker, språkmönster.
- ✓ Ge stöd till elever som utmanas av olika aspekter av skrivning och stavning – t.ex. grafiska organisatörer, bandspelare, användning av en skrivare, att låta eleverna göra uppgifter eller göra presentationer på alternativa sätt.
- ✓ Ge eleverna möjlighet att komponera muntligt innan de skriver.
- ✓ Engagera eleverna i en utforskning av skrivande över kulturer och tid – t.ex. alfabet, skrivformer och syften, piktogram, material och konventioner.

SPRÅK

- ✓ Respektera och värdesätt det språk som eleverna tar med sig till skolan.
- ✓ Utnyttja elevernas familjespråk och kultur som grund för lärande.
- ✓ Erbjud klassrumsaktiviteter som gör det möjligt för eleverna att lära sig att olika språkformer och stilar och strukturer är lämpliga för olika situationer – t.ex. hemmet, kyrkan, affärsmötet, skolrådet, intervjun, samtalet mellan föräldrar och lärare, telefonsamtalet.
- ✓ Ge eleverna möjlighet att konsolidera sina idéer muntligt innan de skriver där det är lämpligt.
- ✓ Ge eleverna möjlighet att använda sitt modersmål för att formulera och uttrycka sina tankar muntligt och skriftligt.

CHECKLISTA OCH GOD PRAXIS

INKLUDERANDE UNDERVISNINGSMETODER

- ✓ Planera för differentierad undervisning utifrån de olika stadier som eleverna har nått i läsprocessen och deras individuella framsteg.
- ✓ Hjälp varje elev att välja ämnen av stort intresse och engagemang för självständig läsning, skrivning och frågor.
- ✓ Ge lämpliga möjligheter att utforska frågor om fördomar och stereotyper relaterade till språk, kultur, etnicitet, tro, kön, sexuell läggning, ekonomisk status, familjestruktur, ålder och fysisk/kognitiv förmåga.
- ✓ Använd teknik för att ge extra visuellt, oralt, gehoers- och/eller fysiskt stöd till elever som behöver det. Använd undervisningsstrategier som återspeglar olika inlärningsstilar.
- ✓ Utnyttja elevernas familj, språk och kultur som grund för lärande.
- ✓ Gruppera eleverna på ett sätt som är känsligt för elevernas varierande komfortnivåer med gruppinteraktion.
- ✓ Respektera kulturellt olika förväntningar och praxis när det gäller grupparbete – t.ex. villighet att ställa frågor, uttrycka oenighet, ta initiativ.
- ✓ Se till att uppgifter i hemmet/skolan är rättvisa – tänk till exempel på att uppgifter som kräver tillgång till teknik eller användning av bibliotek kan leda till orättvisor och skapa hinder för framgång för vissa elever.

INKLUDERANDE BEDÖMNING

- ✓ Använd bedömningsmetoder som återspeglar mångfalden i elevernas inlärningsstilar, språk och kultur.
- ✓ Använd en mängd olika bedömningsuppgifter så att elever med olika inlärningsstilar kan nå framgång.
- ✓ Ta hänsyn till kulturella förväntningar och beteenden som kan påverka bedömningen – t.ex. blyghet när det gäller att svara på frågor och uttrycka åsikter.
- ✓ Tillhandahåll anpassningar för elever som behöver extra tid eller ytterligare förklaringar.
- ✓ Ge information om resultaten av elevbedömningar, klassrumsevenemang och fester till alla föräldrar, även de för vilka engelska inte är deras första språk.
- ✓ Använd utvärderingsmetoder som är rättvisa och tar hänsyn till mångfalden av elevernas livserfarenheter och inlärningsbehov – t.ex. flyktingerfarenhet, tidigare skolgång.

UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

Allmänna riktlinjer för uppföljning och utvärdering presenteras i [Steg-för-steg guiden](#) i den här verktygslådan och du kan gå tillbaka till dem. För övervakning och utvärdering av implementeringen av kulturellt lyhörda inkluderande metoder kan du basera bedömningen på listan över principer och praxis som anges ovan.

RESURSER & VERKTYG

Utbildningsresurser

Titel	Länk till resurs
Modulen för inkluderande undervisning har utformats som en del av läroplanen för skolor som inkluderande nav	https://inclusivehubs.eu/
Learning for Justice Self-Guided Learning	Self-guided Learning Learning for Justice
Att vara kulturellt lyhörd	https://www.stopbullying.gov/resources/training-center

Verktyg

Titel	Länk till resurs
Kulturellt medveten undervisning: Exempel, strategier och aktiviteter för framgång	Culturally Responsive Teaching: Definition, Strategies & Examples (prodigygame.com)
Listiac projektet: Verktøy for refleksjon	https://listiac.org/toolkit/
Referensguide for kulturellt medveten undervisning	https://edspace.american.edu/ctrl/traumainformedpedagogy/#toggle-id-3
Kulturellt medveten undervisning: En grundkurs for policy och praktik	Culturally Responsive Education: A Primer For Policy And Practice - Partnership for the Future of Learning (futureforlearning.org)

RESURSER & VERKTYG

Videor

Titel	Länk till resurs
Zaretta Hammond: Kulturellt responsiv undervisning 101	https://youtu.be/LxhF7TZqDyA?feature=shared
Videoserien Culturally Responsive Education (CRE) Stories	The Archaeology of the Self (youtube.com)
Att ta utbildning på allvar: Kulturellt medveten undervisning för elever från det nya århundradet	Getting Serious about Education: Culturally Relevant Teaching for New Century Students (youtube.com)
Vår kultur våra skolor: Kulturellt medveten undervisning i New York CityPod	Our Culture Our Schools Culturally Responsive Education in New York City (Intro) (youtube.com)

RESURSER & VERKTYG

Blogg

Titel	Länk till resurs
Culturally responsive curriculum	https://www.staffordglobal.org/articles-and-blogs/education-articles-and-blogs/culturally-responsive-curriculum/
Culturally Responsive Curriculum Ideas	https://affect.coe.hawaii.edu/lessons/instruction-that-responds-to-flourishes-with-the-cultural-linguistic-background-of-students-families/
Examples of CRT	https://pce.sandiego.edu/culturally-responsive-teaching-guide-10-examples/
Educational Linguist blog by Nelson Flores	The Educational Linguist – examining language and race in education (wordpress.com)

RESURSER & VERKTYG

Publikationer

Titel	Länk till resurs
Catalogue of Good Practices	https://www.inclusive-education-in-action.org/resources/catalogue-good-practices-inclusive-schools
OECD. Equity and Inclusion in Education: Finding Strength through Diversity	OECD. Equity and Inclusion in Education: Finding Strength through Diversity
Culturally Responsive School Leadership by Muhammed Khalifa	Culturally Responsive School Leadership (harvard.edu)
Culturally Relevant Teaching by UCLA Center X: Transforming Public Schools	Table of Contents – Culturally Relevant Teaching — XChange – UCLA Center X

VERKTYG FÖR SKOL-, FAMILJE-, OCH SAMHÄLLENGAGEMANG

I det här avsnittet av verktygslådan för skolor som inkluderande nav finns en uppsättning noggrant utvalda verktyg och resurser för att utveckla skol-, familje- och samhällsengagemang. De valda verktygen och resurserna kan vara värdefulla för både beslutsfattare, skolpersonal, skol- och familjeorganisationer, samhällsorganisationer etc. när det gäller att reflektera över, utveckla och utvärdera metoder och aktiviteter relaterade till engagemang. Vi rekommenderar att du följer stegen som beskrivs i [steg-för-steg-guiden](#) som presenterades tidigare i den här verktygslådan och anpassar verktygen och resurserna efter dina behov.

INNEHÅLL

Introduktion

Att etablera partnerskap

Checklista och god praxis

Verktyg och resurser

SIDA

Sid 29

Sid 29

Sid 32

Sid 36

INTRODUKTION

VAD MENAR VI MED SKOL-, FAMILJE-, OCH SAMHÄLLENGAGEMANG?

Skol-, familje- och samhällsengagemang är partnerskap mellan skolan, familjerna och samhället. Denna typ av partnerskap syftar till att uppnå långsiktiga och hållbara resultat, processer, relationer, diskurs, beslutsfattande eller genomförande. För att lyckas måste den omfatta strategier och processer som är känsliga för den samhällskontext där den sker. (Schiavo, 2021). Det gör det möjligt för människor att få kunskap, medvetenhet och demokratisk erfarenhet, liksom självförtroende, självförtroende, stolthet och självständighet. Några exempel på aktiviteter är mentorskap, beteendestöd, akademiskt stöd, hälso- och sjukvård och sociala tjänster, anordnande av evenemang och fritidsaktiviteter etc.

ATT INRÄTTA ETT PARTNERSKAPSPROGRAM

När din skola vill upprätta ett partnerskap mellan skola och samhälle ska du bekanta dig med verktygslådan för partnerskap mellan skola och samhälle [här](#). Denna omfattande verktygslåda innehåller riktlinjer, checklistor, mallar etc. för hela utvecklingsprocessen, och riktlinjerna och processen är också tillämpliga på skol-familjeengagemang.

Några allmänna riktlinjer för att utveckla skol-, familje- och samhällsengagemang är att:

- ✓ Etablera en kultur som värdesätter mångfald och inkludering.
- ✓ Lyssna på och kommunicera med alla intressenter – elever, föräldrar, lärare och samhällsmedlemmar.
- ✓ Bygg effektiva ledningsgrupper som delar en vision för förändring och medlen för att genomföra den visionen.

I korthet ger School-Community Toolkit följande riktlinjer för att inrätta ett partnerskap:

1

FÖRBERED DIG

- Etablera en ledningsgrupp och utse en samordnare.

2

UTVÄRDERA BEREDSKAP

- Reflektera över styrkor och svagheter i det nuvarande partnerskapet samt möjligheter och utmaningar med att utveckla partnerskap.

3

KARTLÄGG BEHOV OCH TILLGÅNGAR

- Undersök skolornas, familjernas och samhällets behov, resurser, styrkor, historia och kultur.
- Granska befintliga resurser, vilket visar vad som fungerar, förhindra överlappningar och identifiera luckor samt möjligheter till partnerskap.

Några frågor som kan vara bra att reflektera över är:

- Hur samarbetar vi för närvarande med familjer med flerspråkiga elever?
- Vilka är våra nuvarande styrkor och framgångar?
- Var finns nya möjligheter att stärka vårt partnerskap med familjerna?
- Hur kan vi öka engagemanget med familjer till flerspråkiga elever?
- Vilka är hindren för starka partnerskap som kan behöva åtgärdas och övervinnas?
- Var finns nya möjligheter att stärka vårt partnerskap med familjerna?

4

SAMARBETA

- Bygg förtroendefulla relationer genom att kommunicera regelbundet och genom att engagera dig i möjligheter att ansluta, dela, samarbeta, fira och lära dig
- Se till att roller och ansvarsområden är tydligt definierade
- Se till att det finns mekanismer på plats för att underlätta delat beslutsfattande
- Bestäm i förväg lämplig nivå och frekvens för kommunikation
- Ge regelbunden feedback till varandra
- Alternativa ledarroller
- Tips och verktyg för detta finns här.

5

UTVÄRDERA

- Plan för gemensam utvärdering av partnerskapets process och resultat
- Börja med att tydliggöra målen och planera utvärderingsaktiviteterna under året
- Använd resultaten för att förbättra partnerskapet och för att planera för framtida aktiviteter och för att söka resurser.
- Resurser för att stödja dig i detta arbete finns på [här](#).

6

FIRA OCH DELA

- Inspiration till dessa hittar du i [Steg-för-steg guiden](#) som presenterats tidigare.

CHECKLISTA OCH GOD PRAXIS

Representativa exempel på god praxis för engagemang i skola, familj och samhälle från [School-Community Partnership Toolkit](#) presenteras i en något anpassad form nedan.

Bygg relationer

- ✓ Välkomna alla intresserade familjemedlemmar (inte bara biologiska föräldrar) / vårdnadshavare till möten, programpunkter och aktiviteter som rör barnet.
- ✓ Hälsa på alla familjer vid lämning och upphämtning under hela året med hjälp av icke-verbal och verbal kommunikation.
- ✓ Skapa utrymme och möjligheter för familjer att besöka, tillbringa tid och utbyta information om sina barn i programmet.
- ✓ Ge lärarna den tid och de resurser de behöver för att interagera med barn och familjer utanför programmiljön och i samhället, där de bor.
- ✓ Använd sociala nätverkssidor så att familjer med olika språk och kulturer kan kommunicera och dela information med varandra (t.ex. Madres Latinas Facebook-sida).
- ✓ Ge lärarna den tid och de resurser som krävs för att göra hembesök, om familjerna känner sig bekväma. Detta kommer att göra det möjligt för lärare att utveckla relationer med familjer i en bekväm miljö, samt lära sig av familjer om barnens hemmiljöer, intressen, tidiga språkupplevelser och föredragna inlärningsstilar. Denna information kan sedan integreras i inlärningsaktiviteter i klassrummet.

CHECKLISTA OCH GOD PRAXIS

Lära av och integrera familjernas kunskaper och färdigheter

- ✓ Utforska och avsiktligt stödja meningsfulla sätt på vilka familjemedlemmar kan bidra till lärandet i programmet. Identifiera till exempel vårdgivares intressen och färdigheter och införliva dem i programmet. Bjud också in familjemedlemmar att delta eller dela med sig av sina kunskaper om sina intressen och färdigheter i programmet.
- ✓ Be familjemedlemmarna att berätta om sin kulturella bakgrund i programmet (t.ex. historia, traditioner och hemspråk).
- ✓ Uppmuntra familjerna att dela med sig av artefakter, musik, berättelser eller annan kulturellt relevant information till programmet och till sina barns lärare.
- ✓ Se till att lärarna bjuder in och samarbetar med familjerna för att införliva de här resurserna i klassrummet.
- ✓ Etablera relationer i samhället som är ömsesidigt fördelaktiga (t.ex. program hjälper till med samhällsinsatser, samhällsledare deltar och fungerar som förebilder för barn i program).
- ✓ Arbeta tillsammans med programpersonal för att skapa programaktiviteter som integrerar uppskattning och respekt för mångfald (t.ex. sånger, berättelser, fingerlekar, rim).

CHECKLISTA OCH GOD PRAXIS

Stöd för lärande i hemmet och samhället

- ✓ Utveckla idéer och strategier tillsammans med familjer om hur nya koncept kan förstärkas i hemmet, skolan och samhället.
- ✓ Utveckla fortlöpande system för professionell utveckling som kontinuerligt ger nya idéer till personalen för att engagera familjer i barnens lärmiljöer (dvs. hem, skola, samhälle).
- ✓ Samordna med klasslärare för att ge familjerna information och resurser om ämnen som barnen undersöker i programmet.
- ✓ Ge barnen möjlighet att lära sig på sitt hemspråk (t.ex. bokläsning, små grupper och personliga berättelser).
- ✓ Se till att böcker, band/cd-skivor, sånger, tryck och annat material på barnens hemspråk finns tillgängligt i programmet för personal, barn och familjer.
- ✓ Uppmuntra familjerna att berätta för varandra om användbara strategier för att förstärka nya uppfattningar.

CHECKLISTA OCH GOD PRAXIS

Exempel på aktiviteter för att engagera skolan och familjen

- ✓ Tillhandahålla orienteringsprogram för att informera föräldrar om den nya läroplanen, skolans förväntningar och krav, dokumentationspolicyer för antagning, certifiering, akademiska frågor och skolsamverkanssystem.
- ✓ Erbjuder lektioner till nyanlända föräldrar som vill lära sig värdlandets officiella språk för att bättre kunna stödja sina barn hemma och kommunicera effektivt med skolan.
- ✓ Främja föräldrars aktiva deltagande i föräldraföreningar.
- ✓ Samarbeta med lokala samhällsorganisationer för att ge ytterligare stöd och resurser till familjer med invandrarbakgrund.
- ✓ Anordna workshoppar och evenemang för föräldrar för att hjälpa dem att få en bättre förståelse för utbildningssystemet, stödja deras barns lärande, göra dem bekanta med de nya kulturella normerna eller dela med sig av sina traditioner och sin kultur till lokala föräldrar.

CHECKLISTA OCH GOD PRAXIS

Exempel på engagemang mellan skola och samhälle

David Matthews beskriver [sju principer för samhällsengagemang](#). De sju principerna är noggrann planering och förberedelse, inkludering och demografisk mångfald, samarbete och gemensamma mål, öppenhet och lärande, transparens och förtroende, effekt och handling samt hållbart engagemang och deltagarkultur. Dessutom är de sju metoderna att definiera syfte och behov, införliva olika människor, idéer och information, stödja intressenter i arbetet för att främja ett gemensamt bästa, främja aktivt lyssnande, utforska nya idéer, lära sig och tillämpa information på ett sätt som genererar nya alternativ, utvärdera aktiviteter för effektivitet, vara tydlig och öppen om processen, tillhandahålla ett offentligt register över uttryckta åsikter och idéer, Se till att varje deltagande insats har verklig potential att göra skillnad, och att deltagarna är medvetna om den potentialen, och främja en kultur av deltagande med program som stöder kontinuerligt samhällsengagemang av hög kvalitet.

Exempel på engagemang mellan skola och samhälle

- ✓ Se till att skolorna fungerar som nav för att organisera och leverera en rad tjänster utöver deras traditionella kärnutbud.
- ✓ Bygga individuella och institutionella nätverk, tillgångar och resurser – som anläggningar, material, färdigheter och ekonomisk makt – för att främja hälsa i skolan och samhället.
- ✓ Tillhandahålla heltäckande tjänster som elever behöver för att bli framgångsrika, såsom hälso- och sjukvård och sociala tjänster.
- ✓ Erbjud lärande- och berikande aktiviteter för att stärka elevernas resultat och färdigheter.

RESURSER & VERKTYG

Utbildningsresurser

Titel	Länk till resurs
Modulen Student-, familje- och samhällsengagemang utformad som en del av läroplanen för skolor som inkluderande nav	https://inclusivehubs.eu/
Learning for Justice Self-Guided Learning	Self-guided Learning Learning for Justice

Verktyg

Titel	Länk till resurs
Collaboration to transform and improve education systems: A playbook for family-school engagement. By Rebecca Winthrop, Adam Barton, Mahsa Ershadi, and Lauren Ziegler	https://www.brookings.edu/articles/collaborating-to-transform-and-improve-education-systems-a-playbook-for-family-school-engagement/
Reframing family, school, and community engagement. By the Framework Institute.	https://www.frameworksinstitute.org/toolkit/reframing-family-school-and-community-engagement/
Toolkit of Resources for Engaging Families and the Community as Partners in Education. by Ceri Dean, Nieves Flores, Kay Frunzi, Maria Garcia and Kirsten Miller	https://ies.ed.gov/ncee/rel/Products/Region/pacific/Publication/3767

RESURSER & VERKTYG

Videor

Titel	Länk till resurs
Föräldraengagemang - En serie med 7 videor	https://rover.edonline.sk.ca/en/rover/videos?series_id_eq=249
Effektivt familjeengagemang kan se ut så här	https://youtu.be/SgoRN4n0GGs?feature=shared

Bloggar

Titel	Länk till resurs
Fördelar med skol-, familje- och samhällsengagemang	The Case for Strong Family and Community Engagement in Schools Harvard Graduate School of Education
6 principer för stort familjeengagemang. Ska du skapa ett program för familjeengagemang? Du behöver de här principerna	Every Family Engagement Program Needs These Six Principles (parentpowered.com)
Beyond Bake Sales: En djupdykning i familje- och samhällsengagemang i skolor	https://parentpowered.com/blog/family-engagement/family-and-community-engagement-in-schools/

VERKTYG FÖR ELEVERNAS VÄLBEFINNANDE OCH RESILIENS

I det här avsnittet av verktygslådan för skolor som inkluderande nav finns en uppsättning noggrant utvalda verktyg och resurser för att främja hälsa, välbefinnande och motståndskraft hos elever med annan kulturell och språklig bakgrund. De utvalda verktygen och resurserna kan vara värdefulla för både skolledare, lärare och stödpersonal när det gäller att reflektera över, implementera och utvärdera metoder och aktiviteter relaterade till ämnet. Vi rekommenderar att du följer stegen som beskrivs i [steg-för-steg-guiden](#) som presenterades tidigare i den här verktygslådan och anpassar verktygen och resurserna efter dina behov.

INNEHÅLL

Introduktion

Checklista och god praxis

Verktyg och resurser

SIDA

Sid 40

Sid 42

Sid 50

INTRODUKTION

Välbefinnande kan definieras som ett tillstånd av lycka och tillfredsställelse, med låga nivåer av lidande, allmänt god fysisk och psykisk hälsa och framtidsutsikter, eller god livskvalitet. Motståndskraft är processen och resultatet av att framgångsrikt anpassa sig till utmanande livserfarenheter, särskilt genom mental, känslomässig och beteendemässig flexibilitet och anpassning till yttre och inre krav. Flera faktorer bidrar till hur väl människor anpassar sig till motgångar, bland annat hur individer ser på och engagerar sig i världen, tillgången och kvaliteten på sociala resurser och specifika copingstrategier. Psykologisk forskning visar att de resurser och färdigheter som är förknippade med motståndskraft kan odlas och övas. (APA Dictionary of Psychology, nd.)

Identifiera frågor som gäller elevers hälsa, välbefinnande och resiliens

Nedan hittar du exempel på tecken på stress och ohälsa som kan visa sig i skolan.

SOCIOEMOTIONELLA SYMTOM

- Rädsla för andra, misstro
- Överdriven nervositet
- Sorgsenhet, gråt
- Ångest, hopplöshet
- Ilska
- Tillbakadragande, att dra sig tillbaka till sin egen värld
- Social isolering
- Brist på tillhörighet
- Mobbning

FYSISKA SYMTOM

- Förändring i vikt (betydande ökning eller minskning)
- Förändrade matvanor
- Förändring i sömnmönster (överdriven eller begränsad sömn)
- Förändring i den personliga hygienen
- Pågående fysiska hälsoproblem (huvudvärk, magont, etc.)

BETEENDEMÄSSIGA SYMTOM

- Undvikande beteende
- Svårigheter att reglera beteende
- Skolfrånvaro

KOGNITIVA SYMTOM

- Minskad koncentration och uppmärksamhet
- Svårigheter med minne och organisation

Utöver de tecken och symtom som anges i tabellen ovan kan elever som har upplevt trauma uppvisa ytterligare tecken, till exempel:

YTTERLIGARE TECKEN PÅ TRAUMA

- Påträngande tankar om traumatiska händelser
- Undvikande av att prata/tänka på traumatiska händelser
- Att prata om traumatiska händelser som i nutid

CHECKLISTA OCH GOD PRAXIS

Ett [representativt exempel på s.k. trauma-informed principer](#) från Dr. Janice Carello och karaktäristisk för s.k. [trauma-informed pedagogy](#) av Laurel Bastian presenteras i en något anpassad form nedan. Dessa principer och praxis kan också tillämpas på att främja elevernas välbefinnande, oberoende av vilken bakgrund de har.

Säkerhet

Skapa förtroende genom att göra förväntningarna tydliga, arbeta transparent, vara konsekvent och pålitlig och upprätthålla lämpliga gränser.

- ✓ Integrera misstag i kursaktiviteter på ett sätt som uttryckligen värdesätter dem och använder dem för att vidareutveckla lärandet.
- ✓ Erbjud repeterbara möjligheter med låg risk för att visa kunskap; Se till att delar av kursutvärderingar (t.ex. medium, genre, timing) är sådana som de redan har upplevt i kursen.
- ✓ Minimera överraskningar.
- ✓ Läraren kan främja en omtänksam klassrumsgemenskap där kamrater stöder varandra samt modifierar den fysiska miljön genom att överväga skrivbordsarrangemang, färg, belysning, musik, dofter, växter och till och med alternativa sittplatser.
- ✓ Miljön speglar variationen i elevernas bakgrunder

Tillit och transparens

Skapa förtroende genom att göra förväntningarna tydliga, arbeta transparent, vara konsekvent och pålitlig och upprätthålla lämpliga gränser.

- ✓ Berätta om syftet med aktiviteter och uppdrag.
- ✓ Dela med dig av en agenda, lektionsförslag och/eller veckoöversikt.
- ✓ Rutiner som är förutsägbara och konsekventa
- ✓ Ge tydliga instruktioner/struktur för diskussion och andra aktiviteter, även sådana som känns mer organiska.
- ✓ Ha förutsägbara deadlines som deltagarna är medvetna om så tidigt som möjligt.

CHECKLISTA OCH GOD PRAXIS

Egenmakt, röst och val

Utforma möjligheter till val och utövande av handlingsfrihet så att eleverna kan utveckla självförtroende och kompetens.

- ✓ Erbjud olika alternativ för deltagande, inklusive solo- eller grupparbete
- ✓ Uppmuntra eleverna att göra det de behöver fysiskt för att stödja lärandet
- ✓ Normalisera variation av deltagande och samarbetsbeteenden som positiva bidrag
- ✓ Designa val till uppgifter och aktiviteter i klassen (i aktuellt fokus, eller i mål, eller i uppgiftsprocess)

Kamratstöd och mentorskap

Implementera kamratstöd och mentorprogram för att ge ytterligare, icke-professionellt stöd. Mentorer kan vara lärare, annan skolpersonal eller kamrater.

- ✓ Främja och vårda relationer
- ✓ Ge stöd för att lära sig regler, förordningar, seder och normer etc.
- ✓ Erbjud möjligheter att förvärva eller förbättra lokala språkkunskaper
- ✓ Koppla eleverna till samhällsresurser och tjänster

Fritidsaktiviteter

Koppla samman elever med och öka medvetenheten om fritidsaktiviteter och samhällsevenemang och program som främjar sociala kontakter och språkinläring.

- ✓ Undersök vad som finns tillgängligt och ge information till eleverna och deras familjer.

CHECKLISTA OCH GOD PRAXIS

Känsla av tillhörighet

Använd tekniker och erbjud möjligheter som främjar en känsla av tillhörighet och betydelse.

- ✓ Hälsa och kalla eleverna vid deras namn varje dag
- ✓ Prata lugnt och respektfullt med eleverna
- ✓ Ge hjälp när det behövs
- ✓ Fråga om behov och intressen
- ✓ Ge möjligheter till humor och skoj
- ✓ Spegla elevens bakgrund i miljö och material
- ✓ Planera aktiviteter och flytta sittplatser ofta för att hjälpa kamrater att utveckla kontakter
- ✓ Gemensam problemlösning
- ✓ Inkludera eleven i utvecklingen av planer
- ✓ Utgå ifrån att avsikter är goda
- ✓ 2x10-strategi, d.v.s. att prata med en elev 2 minuter om dagen tio dagar i sträck

CHECKLISTA & GOD PRAXIS

Förutom de principer och metoder som anges ovan rekommenderar Jones (2014, s. 11) följande riktlinjer för skolpersonal som arbetar direkt med elevernas hälsa och välbefinnande, såsom skolpsykologer. Dessa riktlinjer kan dock vara till nytta för alla som arbetar med elever och familjer med annan kulturell och språklig bakgrundbakgrund.

- ✓ Utforska kontinuerligt din egen kultur, övertygelser och värderingar, till exempel genom självreflektion
- ✓ Tro på att du kan tjäna människor av en annan ras eller etnicitet
- ✓ Ta fram en lista över yrkesverksamma för konsultation om mångkulturella frågor, som du kan konsultera
- ✓ Engagera dig i dialog med kollegor och öka kontinuerligt din kulturella läskunnighet
- ✓ Arbeta alltid systematiskt med barnet eller ungdomen
- ✓ Lär dig mer om barnets kultur genom barnet och familjen
- ✓ Ändra dina mikrofärdigheter baserat på barnets och familjens kulturella normer och beteenden
- ✓ Anta att det finns heterogenitet inom en etnisk grupp, men att grunden för kulturella värderingar sannolikt är homogen
- ✓ Ha medvetenhet om kulturbundna syndrom och betydelsen av beteenden eller symtom för eleven och familjen
- ✓ Håll familjen aktiv i planeringen av insatserna och uppföljningen av hur arbetet framskrider
- ✓ Arbeta utifrån ett styrkeperspektiv
- ✓ Fortsätt att utforska mångkulturella frågor under hela interventionsprocessen
- ✓ Bedöm ackulturation och fokusera interventioner kring elevens ackulturationsstil.

CHECKLISTA OCH GOD PRAXIS

Familje- och samhällsengagemang

Att engagera familjerna och samhället i skolan främjar elevernas välbefinnande.

- ✓ Ge information till familjer på deras eget språk
- ✓ Involvera familjerna i beslutsfattandet
- ✓ Koppla samman familjer från liknande kulturer med varandra
- ✓ Involvera föräldrarna i skolans aktiviteter
- ✓ Bygg starka kontakter med samhällstjänster, organisationer, medlemmar etc. för att se hur du kan stödja och samarbeta för att stödja elevernas och deras familjers välbefinnande.

Förebyggande av mobbning och program mot mobbning

- ✓ Informera barnen om att ha nolltolerans mot mobbning
- ✓ Prata med barnen om mobbning
- ✓ Håll kommunikationen öppen
- ✓ Var en förebild för positivt beteende
- ✓ Ha ett program på plats för att hantera mobbning

Kulturell självkänedom och kulturell litteracitet

Bygg upp och stärk din kulturella självmedvetenhet för att känna igen omedvetna fördomar

- ✓ Reflektera över dina egna kulturella fördomar
- ✓ Lär dig mer om elevernas kulturella bakgrund

CHECKLISTA OCH GOD PRAXIS

Tvärdisciplinärt samarbete

Genom att arbeta i tvärdisciplinärt team kan du få insikter, stöd och riktlinjer för hur du kan främja elevernas välbefinnande och motståndskraft.

- ✓ Sätt upp tydliga mål
- ✓ Implementera demokratiskt ledarskap
- ✓ Dela med dig av din kunskap
- ✓ Schemalägg regelbundna möten med en tydlig agenda
- ✓ Respektera olika åsikter
- ✓ Säkerställa mångfald i medlemskapet

Ge psykologiskt stöd och rådgivning

Koppla samman eleverna med lämpliga resurser för kamrater och yrkespersoner för att hjälpa dem att lyckas.

- ✓ Hänvisa elever som nämner grundläggande behov, psykiska utmaningar, funktionshinderrelaterade behov etc. till relevanta enheter (helst med en "varm överlämning").
- ✓ Normalisera hjälpsökande och tillgång till resurser som en smart strategi som framgångsrika elever använder.

CHECKLISTA OCH GOD PRAXIS

Resiliens och tillväxt

Betona styrka och motståndskraft framför brister och patologi. Grundåterkoppling i tron på att eleven kan lyckas och i målet att underlätta tillväxt.

- ✓ Var tydlig verbalt och i handling att du vet att alla elever kan lyckas i din klass (growth mindset vs. fixed mindset).
- ✓ Be eleverna reflektera över sin egen tillväxt och sätta upp egna mål för ytterligare tillväxt.
- ✓ Dela feedback som är inriktad på både elevernas mål och behoven för att nå nästa nivå av färdigheter/kunskaper som eleverna kanske siktar på.

Traumamedvetet förhållningssätt

Använd principer för traumamedveten pedagogik för att stödja elevernas motståndskraft och se till att du inte skapar eller utlöser trauma.

- ✓ Tänk noga igenom vilka material du använder – vissa kan vara traumatiska eller utlösa trauma
- ✓ Varna elever innan du visar känsligt material
- ✓ Informera eleverna om att du använder ett traumamedvetet förhållningssätt
- ✓ Var öppen för / skapa möjligheter för elever att prata om trauma
- ✓ Bygg upp förmågan att känna igen och hantera trauma

UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

Allmänna riktlinjer för uppföljning och utvärdering finns i [Steg-för-steg guiden](#) i den här verktygslådan kan du gå tillbaka till dem. För uppföljning och utvärdering av implementeringen av kulturellt medvetna, inkluderande metoder kan du basera bedömningen på listan över principer och praxis som anges ovan.

RESURSER & VERKTYG

Utbildningsresurser

Titel	Länk till resurs
Modulen Elevers hälsa, välbefinnande och motståndskraft utformad som en del av läroplanen för skolor som inkluderande nav	https://inclusivehubs.eu/
Learning for Justice Self-Guided Learning	Self-guided Learning Learning for Justice
Utbildning i förebyggande av mobbning	https://www.stopbullying.gov/resources/training-center

RESURSER & VERKTYG

Verktyg

Titel	Länk till resurs
Stöd för elevernas välbefinnande i skolan: en verktygslåda för lärare	https://blog.teamsatchel.com/hubfs/student-wellbeing/student-wellbeing-toolkit-for-educators.pdf
Resiliensguide för föräldrar och lärare	https://www.apa.org/topics/resilience/guide-parents-teachers
GUide till traumamedveten pedagogik	https://edspace.american.edu/ctrl/traumainformedpedagogy/#toggle-id-3
Verktyg och resurser för att skapa traumasensitiva skolor	https://traumasensitiveschools.org/tools-and-resources/
Checklista för självbedömning	Self-Assessment Checklist (nasponline.org)
Traumasytem	tstr_fact_sheet.pdf (nctsn.org)
Lista över standardiserade åtgärder för flyktingar	Microsoft Word - Refugee Standardized Measures List (nctsn.org)
Riskhantering: Checklista för hälsa och säkerhet för undervisande och stödpersonal i klassen	Risk management: Health and Safety checklist for teaching and support staff in classrooms (hse.gov.uk)

RESURSER & VERKTYG

Videor

Titel	Länk till resurs
Resiliens hos elever med annan kulturell och språklig bakgrund - faktorer som formar välbefinnandet	https://www.youtube.com/watch?v=MTfGBhXGKgY
Video om trauma och lärande	https://www.youtube.com/watch?v=gNCFWtkDS88

Bloggar

Titel	Länk till resurs
Tips för kulturellt sensitiv krishantering	Culturally Competent Crisis Response (nasponline.org)
3 inspirerande berättelser om kulturell kompetens som ökar elevernas närvaro och engagemang	https://parentpowered.com/blog/k12-attendance/cultural-competency-attendance/

RESURSER & VERKTYG

Publikationer

Titel	Länk till resurs
The resilience of students with an immigrant background: An update with PISA 2018, by Cerna, L., O. Brussino and C. Mezzanott	https://doi.org/10.1787/e119e91a-en

VERKTYG FÖR KULTURELL MEDLING

I det här avsnittet av verktygslådan för skolor som inkluderande nav finns en uppsättning noggrant utvalda verktyg och resurser om (inter)kulturell medling i skolsammanhang. De utvalda verktygen och resurserna kan vara värdefulla för både skolledare, lärare och stödpersonal när det gäller att reflektera över, implementera och utvärdera metoder och aktiviteter relaterade till ämnet.

Vi rekommenderar att du följer stegen som beskrivs i [steg-för-steg-guiden](#) som presenterades tidigare i den här verktygslådan och anpassar verktygen och resurserna efter dina behov.

INNEHÅLL

Introduktion

Checklista och god praxis

Verktyg och resurser

SIDA

Sid 55

Sid 57

Sid 59

INTRODUKTION

Vad är (inter)kulturell medling?

(Inter)kulturell medling handlar om att översätta mellan kulturer för att öka förståelsen, dela information och förebygga eller lösa konflikter.

(Inter)kulturell medling i undervisningssammanhang

I skolsammanhang är kulturmedlarnas uppgift både att vara en bro och att bygga broar i mötet mellan skolan, den nyanlända eleven och familjen. Särskilda uppgifter som kräver kulturtolkar i skolmiljöer är till exempel vid möten, observationer, undervisning, tester, psykologiska tjänster, hälso- och sjukvårdstjänster, socialtjänster och stödtjänster. Översättning behövs för brev, dokument, prov och information.

Kulturmedling kan se ut på flera olika sätt i skolan:

1. Medling i lärandet, som handlar om att förmedla läromedel (text, innehåll etc.) så att alla elever förstår det.
2. Medling för att öka kulturell förståelse och förebygga konflikter på grund av kulturella skillnader i fråga om normer, beteende och språk.
3. Medling för att lösa konflikter och tvister som har uppstått på grund av kulturella skillnader och missförstånd.

Reflektion över kulturmedling

När man startar ett kulturmedlingsprogram är det bra att fundera på vad som redan har gjorts som kan definieras som kulturell medling. Du kan använda [SWOT-analysmallen](#) (sid 79) för att fundera över styrkor och svagheter eller luckor i dina nuvarande aktiviteter och möjligheter och utmaningar med att utveckla kulturell medling.

Den (inter)kulturella medlarenas olika roller inom utbildningsområdet

Den (inter)kulturella medlarenas roller i utbildningsmiljön varierar beroende på vem de är involverade med. Nedan hittar du några exempel på dessa olika roller. Materialet är från en artikel av Sani (2015).

NYANLÄNDA FAMILJER

- ge dem nödvändig information om de tjänster som skolan erbjuder
- guida och följa med dem i de olika skollocalerna
- översätt dokumenten, meddelandena och de olika informationsmaterialen till deras källspråk
- Ingripa under mötena med skolpersonalen, särskilt med lärare och rektorer, för att främja interaktionen och för att förebygga eller mildra eventuella konflikter

LÄRARE TILL ELEVER MED ANNAN KULTURELL OCH SPRÅKIG BAKGRUND

- underlätta det kommunikativa utbytet med den utländska eleven och hans föräldrar
- informera läraren om barnets personliga historia och utbildning och om hur skolan fungerar i hans/hennes hemland
- bistå läraren i undervisningen i andraspråket
- samarbeta aktivt i interkulturella projekt
- främja en positiv konfrontation mellan det utländska barnet och de infödda klasskamraterna genom att samarbeta om de didaktiska initiativen för kulturell medveten undervisning

ELEVER MED ANNAN KULTURELL OCH SPRÅKIG BAKGRUND

- som "garant och försvarare" för deras rättigheter måste medlaren bli en referens och en identifieringsmodell
- ge moraliskt stöd för att hjälpa till att minska oro och den inledande desorienteringen
- stödja dem under mottagnings- och integrationsfasen
- hjälp dem att känna till de regler som gäller i den nya skolan och att uppskatta och acceptera den nya kulturen
- spåra deras biografi och tidigare utbildning
- ge värde åt deras kultur och källspråk och illustrera dem för deras klasskamrater

CHECKLISTA OCH GOD PRAXIS

Denna checklista för att inrätta ett kulturmedlingsprogram är från: [conflict-resolution-and-peer-mediation-toolkit.pdf \(irex.org\)](https://irex.org/conflict-resolution-and-peer-mediation-toolkit.pdf)

Inrätta ett program

- ✓ Få institutionellt stöd genom att rådgöra med viktiga intressenter (t.ex. rektor, föräldrar, elevråd osv.).
- ✓ Träffa en kommitté av intresserade parter för att identifiera och skriva programmål.
- ✓ Identifiera och utse intresserad personal som är villig att ta på sig rollen som samordnare för (kamrat) medlingsprogrammet.
- ✓ Fastställ schemaläggning och logistiska frågor – till exempel: hur många timmar per vecka som kan avsättas för programmet (för medlarutbildning samt faktiska (kamrat)medlingar, var medlingarna kommer att äga rum, vilket material som behövs för att genomföra programmet framgångsrikt, etc.
- ✓ Välj en strategi och kriterier för att välja kamratmedlare – självnominering, kamratnominering, lärarnominering eller en kombination av dessa. Kom ihåg att det är bra att ha en mångsidig pool av kamratmedlare som speglar mångfalden i den elevgrupp som de kommer att tjäna, och att elever med disciplinära problem ofta har stor nytta av att bli kamratmedlare.
- ✓ Utforma ditt utbildningsprogram baserat på behoven i din skola/ditt samhälle, såväl som deras kapacitet (när det gäller timmar, plats, arbetskraft).
- ✓ Börja träna kamratmedlare.
- ✓ Marknadsför kamratmedlingsprogrammet bland målgruppen (elever, ungdomsgrupper osv.). Se till att annonsera plats och tider som medlingstjänster är tillgängliga och ge lite information om vad medling är och hur det kan vara till hjälp för att lösa interpersonella konflikter.
- ✓ Konfigurera ditt journalförings- och arkiveringssystem, inklusive: ärendehämtning, förfrågningar om medlingstjänster, anteckningar och skriftliga avtal.
- ✓ Börja erbjuda medlingstjänster.

CHECKLISTA OCH GOD PRAXIS

De viktigaste principerna och metoderna för kulturmedling presenteras i tabellen nedan. Dessa har hämtats från en publikation av Vještica och Sjekloća (UNHCR) (2020).

Princip	Praxis
Objektivitet	Ha en realistisk syn på den övergripande situationen och samspelet. Förmedla budskapet på ett troget sätt – ytterligare information bör ges för att överbrygga kulturella klyftor; Ta inte med dina egna personliga intressen, känslor, fördomar, synpunkter och temperament i interaktionen.
Empati	Introducera empati i interaktionen; Förstå oron för varje sida i interaktionen och förmedla dem till den andra sidan på ett korrekt sätt.
Icke-diskriminering	Har icke-diskriminerande attityder; Sträva efter att interaktionen ska vara fri från diskriminering.
Opartiskhet	Var medveten om frågor om opartiskhet och håll personliga preferenser i schack.
Tolerans	Var tolerant mot provokationer eller irritation; Ta inte en personlig ställning; Ingrip endast för att säkerställa en framgångsrik interaktion.
Respekt	Lyssna aktivt; Var fokuserad; Tvinga inte egna åsikter på de andra i interaktionen; Respektera deltagarnas handlingsfrihet.
Sekretess	Respektera personlig information

RESURSER & VERKTYG

Utbildningsresurser

Titel	Länk till resurs
Modulen "I(Inter)kulturell medling utformad som en del av läroplanen för skolor som inkluderande nav	https://inclusivehubs.eu/
Gratis onlineutbildning för att bli medlare	Free Online Courses to Become a Mediator - Alison https://im-campus.com/mediation-training-online/
Kostnadsfria kurser i medling online	https://alison.com/tag/mediation?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=Performance-Max_Tier-2_Wellbeing-Assessment&gad_source=2&gclid=EAlaI_QobChMI_LeBjdaahgMVOxiiAx1d4ge2EAEYASAAEgKAKPD_BwE
MOOC-kurs om inkludering genom medling	Inclusion Through Mediation Massive Open Online Course – INCLUSION THROUGH MEDIATION (includemeproject.eu)
Kamratmedling för grundskola 7-9 och gymnasieskolor: Att hjälpa elever att lösa konflikter på fredliga sätt	https://education.nsw.gov.au/content/dam/main-education/student-wellbeing/attendance-behaviour-and-engagement/peer-mediation/secondary-whole-package.pdf.pdf

RESURSER & VERKTYG

Verktyg

Titel	Länk till resurs
Verktygslåda för konfliktlösning och medling	https://www.irex.org/sites/default/files/node/resource/conflict-resolution-and-peer-mediation-toolkit.pdf
Ramverk och god praxis inom interkulturell medling	https://eea.iom.int/sites/g/files/tmzbd1666/files/documents/Frameworks%20and%20good%20practices%20of%20intercultural%20mediation.pdf
Include Me Guide för god praxis Inkludera mig	Good Practice Guide – INCLUSION THROUGH MEDIATION (includemeproject.eu)

Videor

Titel	Länk till resurs
Interkulturell medling: en game changer	https://youtu.be/NiZwpzxtidQ?feature=shared
Kulturtolkar – Danska flyktingrådet	https://www.apa.org/topics/resilience/guide-parents-teachers
Medlingsfärdigheter för livet: Att skapa fred i skolorna	https://youtu.be/5G7sLRkkkUE?feature=shared
Interkulturell medling	https://youtu.be/INNDEndwg2E?feature=shared

RESURSER & VERKTYG

Bloggar

Title	Link to resource
Verktöglåda för konfliktlösning och medling	https://www.irex.org/sites/default/files/node/resource/conflict-resolution-and-peer-mediation-toolkit.pdf
Ramverk och god praxis inom interkulturell medling	https://eea.iom.int/sites/g/files/tmzbdl666/files/documents/Frameworks%20and%20good%20practices%20of%20intercultural%20mediation.pdf
Include Me Guiden för god praxis Inkludera mig	Good Practice Guide – INCLUSION THROUGH MEDIATION (includemeproject.eu)

Litteratur

Titel	Länk till resurs
The Role of L2 and Cultural Mediation in the Inclusion of Immigrant Students in Italian Schools (2019) by Chiofalo, T.A., Fernández-Martínez, M.d.M., Luque-de la Rosa, A., & Carrión-Martínez JJ.	https://doi.org/10.3390/educsci9040283
Intercultural mediation in school. The Spanish education system and growing cultural diversity (2024) by Llevot-Calvet, N., & Garreta-Bochaca, J.	https://doi.org/10.1080/03055698.2024.2329894
The Routledge Handbook of Intercultural Mediation (2022) by Busch, D.	The Routledge Handbook of Intercultural Mediation - Google-kirjat

EXEMPEL PÅ GOD PRAXIS

I det här avsnittet av verktygslådan för skolor som inkluderande nav finns en samling av 14 exempel på god praxis som implementerats i Cypern, Finland, Grekland och Portugal. Dessa metoder, som syftar till att inkludera migrant- och flyktingelever i nationella skolor, kan fungera som en inspiration för att omvandla din skola till ett inkluderande nav och för att främja dina elevers välbefinnande och framgång.

INNEHÅLL

Introduktion

Cypern

Finland

Grekland

Portugal

SIDA

Sid 62

Sid 63

Sid 66

Sid 71

Sid 73

INTRODUKTION

Följande exempel på god praxis presenteras i det här avsnittet:

Cypern

- [School and Social Inclusion Actions + \(DRA.S.E. +\)](#)
- [Geia Xara - "Greek Language Program and Mediation Services for Minor Third-Country Nationals" \(TCNs\)](#)
- ["Ellinomatheia" programme - Learning Greek as an Additional Language](#)

Finland

- [Parents to School!](#)
- [Sanapaja \(online dictionary of subject related terms\)](#)
- [Verso programme \(peer mediation in schools\)](#)
- [Peer support programme](#)
- [Gutsy Go \(programme where pupils in secondary school plan and implement activities promoting inclusion and wellbeing in the local community\)](#)

Grekland

- [Learning for Integration: Quality Learning and Non-formal Education for Children, Refugees and Migrants in Greece](#)
- [Schools for Change](#)

Portugal

- [Inclusive Education Project - Educação Inclusiva – um caminho, um compromisso](#)
- [Choices Programme – Programa Escolhas \(PE\)](#)
- [Learning Communities Project – INCLUDE-ED](#)
- [ESCOLA+ - 21|23 Escola+](#)

School and Social Inclusion Actions + (DRA.S.E. +)

Projektet pågår för närvarande i förskolor, grundskolor och gymnasieskolor på Cypern. Syftet är att främja social inkludering, mildra den ekonomiska krisens negativa inverkan på utbildningen, undanröja diskriminering inom utbildningen och effektivt stödja elever med invandrarbakgrund.

Projektets huvudmål är:

- Att direkt stödja elever och familjer som riskerar att diskrimineras eller som har drabbats särskilt hårt av finanskrisen.
- Att säkerställa jämlikhet, social välfärd och social integration av elever som riskerar att utestängas (invandrare och låg/ingen inkomsttagare).
- Att erbjuda psykologiskt stöd till utsatta elever och deras familjer
- Att minska andelen elever som lämnar skolan i förtid för att förbättra inlärningsresultaten
- Att stärka den sociala sammanhållningen genom att förebygga social marginalisering och social utestängning av utsatta grupper av elever.

Genom programmet anställer ministeriet lärare, som inte officiellt är placerade i offentliga skolor, som lärarassistenter för att stödja utsatta elever. Åtgärderna i programmet omfattar tillhandahållande av organiserad utbildning för elever med invandrarbakgrund, psykologiskt stöd till elever och familjer, morgon- och eftermiddagsprogram för lärande och kreativitet, seminarier och utbildning för lärare, tekniskt stöd och tillhandahållande av utbildningsmaterial.

Under 2020–2021 utvidgades projektet till 102 skolor och gynnade 15,6 % av den totala elevpopulationen.

Varje år är de förväntade resultaten:

- Förbättring av inlärningsresultat
- Stödja socioekonomiskt utsatta elever för att säkerställa deras integration i samhället i stort.
- Stöd till elever som riskerar att förbli funktionella analfabeter eller ta examen från skolan utan de nödvändiga färdigheterna.
- Förebyggande och behandling av brottslighet, misslyckanden i skolan och förtida avhopp.
- Stöd till familjer med begränsade kunskaper i grekiska, så att de lär sig språket och förbättrar sina sociala färdigheter, så att de kan integreras på arbetsmarknaden på ett smidigt sätt.
- Tillhandahållande av cirka 850 nya arbetstillfällen för unga yrkesverksamma varje läsår.

Länkar till webbplatserna:

<https://www.structuralfunds.org.cy/en/Drase>

<https://enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/ypp14327c->

Geia Xara – “Greek Language Program and Mediation Services for Minor Third-Country Nationals” (TCNs)

Programmet erbjuder kurser i grekiska för grundskoleelever för att hjälpa dem att skaffa sig grundläggande språkkunskaper. Kurserna omfattade fyra olika nivåer (grundnivå (A1/A2) och mellannivå (B1/B2)). Programmet hölls i alla städer på Cypern och hjälpte eleverna att förbättra sina kommunikationsfärdigheter och umgås med andra människor, att aktivt kunna delta i vardagliga aktiviteter och bättre förstå Cyperns kultur.

Sammanlagt 451 minderåriga och 47 skolor deltog i det grekiska språkprogrammet. 71 medlare utbildades och tillhandahöll tjänster till 243 minderåriga i skolor utifrån deras behov. Sammanlagt 388 elever med minderåriga kunskaper klarade slutprovet, medan 80 % uttryckte sin tillfredsställelse med det grekiska språkprogrammet och medlingstjänsterna. De utmaningar som tas upp är språk, kommunikation, marginalisering och oengagemang.

Valet av metod gjordes på grundval av de minderårigas potentiella behov, målen för inbjudan till social inkludering av minderåriga i det cypriotiska samhället samt ett effektivt och framgångsrikt genomförande av projektet. Metodiken utformades för att slutföra ett program på flera nivåer för att lära sig det grekiska språket genom regelbundna och påskyndade kurser och stöd genom tillhandahållande av medlingstjänster till minderåriga i TCN.

Kontaktuppgifterna till den ledande organisationen är CARDET i samarbete med Frederick University och rådgivningsföretaget INNOVADE, i samarbete med Pedagogical Institute of Cyprus och Department of Primary Education.

Länk till webbsida: <https://www.geiaxara.eu/en/about>

“Ellinomatheia” programme – Learning Greek as an Additional Language

Syftet med detta program är att diagnostisera nivån på grekiskan som ett kompletterande språk för barn med invandrabakgrund i offentliga grundskolor på Cypern, så att de kan få riktad stödundervisning. Programmet stöder utbildningsministeriet i arbetet med att skapa en effektivare mekanism för att bedöma elevernas behov av grekiska.

Under läsåret 2021 – 2022 ska 2037 elever (inledande bedömning) och 1993 elever (slutlig bedömning) ha deltagit i programmet. I dessa siffror ingår de elever som inte slutförde sin inledande eller slutliga bedömning för programmet under läsåret 2020–2021 på grund av pandemin. Sammanfattningsvis deltog 1844 av 2037 elever i den inledande bedömningen, där 91,1% av dem diagnostiserades med en språknivå lägre än B1 (vilket innebär att dessa elever får stödundervisning under 2022–2023). 1696 av 1993 elever deltog i den slutliga bedömningen, där endast 36,8 % nådde B1, efter att ha deltagit i grekiskalektionerna under 2019–2021. Dessa uppgifter hjälper ministeriet att veta hur många elever som behöver särskilt språkstöd och hur effektiva de redan befintliga språkstödsprogrammen är.

De utmaningar som tas upp i detta program är bristen på inledande bedömning av språkbehoven, bristen på riktat stöd, bristande överensstämmelse mellan språkbehov och stödundervisning, språk- och kommunikationsbarriärer och bristande engagemang. Inledande diagnostiska tester (som täcker tre olika språknivåer – A1, A2, B1) ges till elever i årskurs 1–5, som för närvarande deltar i eller kommer att delta i stödundervisning för att lära sig grekiska som andraspråk under det kommande läsåret. Elever i årskurs 6, som deltar i undervisningen under det första året eller har slutfört det tvååriga stödprogrammet, eller elever i årskurs 2–5, som har slutfört det tvååriga stödprogrammet, får slutliga diagnostiska tester. Båda testerna validerades av CERE under 2014–2015.

Kontaktuppgifter:

CERE (Centre of Educational Research and Evaluation)
Cyprus Pedagogical Institute

ellinomatheia@cyearn.pi.ac.cy

<http://keea-ellinomatheia.pi.ac.cy/ellinomatheia/>

Parents to School!

Syftet med projektet "Föräldrar till skolan!" (2018–2020) var att utveckla en modell för utbildning, integration och sysselsättning för nyanlända föräldrar i Finland. Modellen består av studier i finska och grundläggande matematik i grundskolan, och föräldrarna lär sig hur de bättre kan integreras i det finländska samhället. Samtidigt lär sig föräldrarna hur de kan stödja sina barn i skolarbetet och lära känna lärarna. Föräldrarna får information om hur det finländska skolsystemet är. Under projektets gång får föräldrarna också bekanta sig med sitt lokalsamhälle och tjänsterna för familjerna.

Den direkta målgruppen var föräldrarna. Den indirekta målgruppen var nyanlända barn till föräldrarna som deltog i programmet. Ur perspektivet av barnens inkludering i skolan stod detta program inför utmaningar relaterade till föräldrarnas förmåga att inte kunna stödja sina barn i deras skolarbete, på grund av att de inte kunde undervisningsspråket och inte var bekanta med utbildningssystemet och skolmiljön. Projektet tog också upp utmaningar relaterade till samarbete och kommunikation mellan skolan och hemmet. Projektverksamheten genomfördes i två faser. I det första skedet studerade föräldrarna finska språket och grundläggande matematik tillsammans med sina barn i grundskolan. Föräldrarna gick igenom språk- och färdighetsbedömningar. Efter detta började föräldrarna sin praktiska arbetsinlärning i en verklig arbetsmiljö. Språkstudier gick hand i hand med arbetsinlärning. Utöver den nya utbildningsmodellen syftade projektet till att förbättra handledningen och de kulturella färdigheterna på arbetsplatsen.

En del av mammorna upplevde att deras bristande kunskaper i finska hindrade dem från att stöda sina barns skolgång. När mammorna studerade i lågstadielklasser som en del av projektet upplevde de att de hade lärt sig finska, bekantat sig med skol- och klassrumspraxis samt det finländska skolsystemet, lärt sig om pedagogiska modeller och blivit mer motiverade att samarbeta mellan hem och skola. Att studera i samma skola främjade både mammornas förmåga att observera sitt barn i skolmiljön och interaktionen med skolans lärare. Mammor som studerade på samma årskurs som sina barn tyckte att det var användbart att använda samma läromedel som sina barn och att exponeras för samma innehåll. (Kerola, 2021)

Kontaktuppgifter:

Project manager: Minna Perokorpi-Sulin, at Careeria
minna.perokorpi-sulin@careeria.fi

<https://sites.google.com/view/vanhemmat-mukaan-kouluun/parents-to-school-project?authuser=0>

https://drive.google.com/file/d/1f4AxjNT3iyiW2AVqM7gSrDzFV4-Nf_q_/view

<https://vimeo.com/ansaproduction/review/364724609/2db68b1dc2>

Sanapaja

Sanapaja är en webbtjänst som stöder inlärning på finska. Den innehåller ett urval av svåra ord och begrepp som används i olika ämnen, som förklaras och delvis illustreras. Översättningar av orden finns tillgängliga på flera språk. Målgruppen är elever i grundskolan och på andra stadiet som inte har finska och svenska som modersmål. Utmaningar som tas upp är svårigheter att tillägna sig undervisningsspråket och ämnesspecifika ordförråd.

Användaren av webbtjänsten väljer själv undervisningsspråk (finska eller svenska) och det språk som hen vill ha översättningen till. Efter detta kan eleven antingen skriva ett ord som hen vill få översatt eller välja ord via kategorier utifrån ämne, utbildningsnivå osv. Förutom översättningar illustreras orden också med hjälp av bilder och video och det finns också ett ljudalternativ för att höra uttalet av ordet.

Länk till webbsida:

<https://sanapaja.edu.fi/>

VERSO-programme

VERSO-programmet som är en del av Finlands forum för fredsmedling är ett ideellt, riksomfattande program som syftar till att utbilda och stödja medling och återställande metoder inom dagvård och utbildning. Kamratmedling är en lösningsorienterad och frivillig metod, där elevmedlare hjälper parterna i konflikten att själva hitta en lösning på sin konflikt och på så sätt ändra sitt beteende. Syftet med metoden är att minska dåligt uppförande i skolan genom att förbättra elevernas delaktighet, sociala färdigheter och aktiva medborgarskap.

Medlingen sker delvis som en frivillig kamratverksamhet för eleverna och som en del av personalens dagliga arbete, eftersom varje enhet har kopplat sin verksamhet till deras vardag. Det reparativa tillvägagångssättet ger en alternativ metod för att lösa konflikter mellan barn och elever och mellan lärare och elever i vardagliga aktiviteter. Målgruppen är elever i den grundläggande utbildningen, och det är dessa utmaningar som tas upp: Trakasserier och konflikter, skällsord, skvaller, knuffar, sparkar, slagsmål, Isolering, diskriminering, hot och utpressning, mobbning i cyberrymden, att fånga och gömma andras egendom etc.

Medling är en tydlig verksamhetsmodell där skolans personal och elever som utbildats till medlare hjälper parterna att själva hitta en lösning på konflikten. Parterna får dela med sig av sina åsikter om det som hänt, beskriva sina känslor och överväga olika lösningar. I enlighet med modellen går organisationen vidare till ett avtal, vars genomförande följs upp. I medling ingriper man i trakasserier i ett så tidigt skede som möjligt. Medlingen sker delvis som en frivillig kamratverksamhet för eleverna och som en del av personalens dagliga arbete, eftersom varje enhet har kopplat sin verksamhet till deras vardag. VERSO-programmet stöder genomförandet och upprätthållandet av fredsmedlingsverksamheten genom utbildning, material, digitalt material, podcasts, videokanaler och sociala medier samt seminarier och evenemang. Dessutom tar de regionala faddergrupperna hand om det regionala underhållet och utvecklingen av verksamheten med beaktande av regionens önskemål och utmaningar. Regionala projekt samarbetar och främjar etableringen av medlingsverksamhet på utbildningsområdet i regionen. Det återställande tillvägagångssättet och den medlingskultur som VERSO-programmet har medfört har haft flera effekter på välbefinnandet i utbildningsgemenskapen. De viktigaste resultaten är att kamratmedling och vuxenledd medling ledde till att mer än 90 % av medlingslösningarna har konstaterats segra genom uppföljningar. Medling har löst konflikter, ökat toleransen och stärkt ansvarsskyldigheten. Å andra sidan har projektet stärkt gemenskapen och individens anknytning till sin gemenskap, istället för utanförskap.

kontaktuppgifter:

Maija Gellin

Programme manager, trainer (Resto ja Verso)

+358 40 7079 076

majja.gellin@sovittelu.com

<https://sovittelu.com/vertaissovittelu/in-english/>

Gutsy Go

Gutsy Go erbjuder skolorna verktyg för att förverkliga unga människors potential och initiativ för att hjälpa andra och göra skillnad i samhället. Under Gutsy Go-veckan skapar ungdomarna lösningar på olika problem i sin gemenskap. Projekten filmas och videorna läggs ut på nätet som referens för att främja ytterligare åtgärder och för att användas som undervisningsmaterial. Gutsy Go förebygger polarisering, marginalisering och konflikter genom att föra samman hela åldersgruppen och olika samhällsgrupper i samhället. Gutsy Go inleds med en tre dagar lång tränarutbildning, som ger lokala lärare och ungdomsarbetare de färdigheter som behövs för att stödja/vägleda ungdomslagen under Gutsy Go-aktiviteterna. Detta inkluderar coaching, utveckling av lösningar och att göra videor tillsammans. Aktionsveckan är en intervention som omfattar alla 14-åriga elever i målområdet eller skolan. Under aktionsveckan bildar ungdomarna team om cirka 10 personer för att ta fram lösningar på problem som de har identifierat och sedan implementera dessa lösningar.

Aktiviteterna är:

Dag 1 - Hela åldersgruppen delas in i lag om tio som ger sig ut för att utforska världen och identifiera ett problem.

Dag 2 - Varje team utforskar och definierar en lösning på det identifierade problemet, delar upp uppgifter, samlar resurser etc.

Dag 3 - Teamen åker ut för att implementera lösningen i staden.

Dag 4 - Varje team arbetar med att öka effekten genom att skapa en kort video om sitt projekt.

Dag 5 - Lösningarna videofilmas och släpps i premiärer och på sociala medier.

Videorna lagras i ett videoarkiv för fredshandlingar, vilket säkerställer att ungdomarnas projekt kan delas under hela skolarbetet och användas av lärare runt om i världen.

Gutsy Go har utbildat över 3000 ungdomar i att skapa fred i sina egna samhällen. Dessa ungdomar har implementerat mer än 300 fredsbyggande lösningar i 15 städer, allt från enskilda förorter och stadsdelar till stadsomfattande verksamheter. Gutsy Go har samarbetat med läkarföreningen Duodecim, som är intresserad av metodens effekter på ungdomarnas upplevelse av delaktighet, självkänsla och positiv mental hälsa. Resultaten av en effektundersökning som genomfördes 2020 och 2021 visar att de ungdomar som deltog i Gutsy Go upplevde en ökad upplevelse av delaktighet och att den sociala kompetensen och särskilt samarbetsfärdigheterna hos de ungdomar som deltog i Gutsy Go stärktes. Det är också viktigt att förbättra de prosociala färdigheterna för att förebygga mobbning och bygga upp en skolkultur där minderåriga kan utvecklas i lugn och ro.

Metoden beskrivs här: [video](#).

Länk till webbsida:

<https://gutsygo.fi/en/>

Peer Support Program

Grundtanken är att skapa en känsla av tillhörighet och trygghet genom att låta äldre elever, "faddrar", välkomna nya elever i både grundskola och gymnasium. Många skolor i Finland använder denna praxis för att välkomna och stödja förstaklassare i grundskolan och sjundeklassare som börjar gymnasiet. Denna praxis omfattar alltså alla nya elever, inte bara elever med invandrarbakgrund.

Målen är att:

- Ge emotionell trygghet för yngre elever.
- Öka skolandan och sammanhållningen.
- Ge nya elever information om skolan och dess regler.
- Hjälpa de yngre eleverna när det behövs;
- Äldre elever ska känna och ha en del av organisationen.
- Äldre elever bör få möjlighet att öka sin självkännetedom och växa i sin roll som vän.
- De äldre eleverna bör fungera som goda förebilder;
- Förebygga mobbning och utanförskap.

Äldre elever ställer upp som "faddrar" och deras ansvar är att få de nya eleverna att känna sig välkomna och trygga. Syftet är att minska den stress som de nya eleverna kan uppleva, att förebygga mobbning och att skapa en känsla av tillhörighet. Viss utbildning ges för de frivilliga "kompisarna". Kamratstöds-programmet kräver ingen licens eller någon kostsam utbildning. En eller flera lärare eller studiehandledare ansvarar i regel för och planerar verksamheten tillsammans med de frivilliga eleverna. Det är lärarna och/eller studievägledarna som väljer ut kompispar. Det är en flexibel metod som skolorna anpassar till sin organisation och praxis.

Utvärderingar av verksamheten har visat att både skolpersonal och elever tycker att den är viktig och att den ökar gemenskapen. Den stöder också förebyggandet av mobbning i skolorna. Programmet skapar en känsla av tillhörighet och trygghet genom att de äldre eleverna, "faddrarna", välkomnar nya elever och förebygger mobbning. Programmet kan implementeras med nästan noll budget. Skolorna inkluderar de utgifter som uppstår från kamratstödsprogrammet i sin totala budget. Men ibland finansierar de också kamratstödsprogram genom olika typer av insamlingsaktiviteter.

Kontaktuppgifter:

Paula Aalto, Program Manager

+358 503096229

paula.aalto@mll.fi

<https://www.mll.fi/en/home-page/mll-peer-support-program/>

Schools for Change

Varje läsår berikas ANTIGONIS utbildningsmaterial och materialet kompletteras och modifieras i enlighet med elevernas behov och intressen som registreras av utbildningsteamet i samarbete med eleverna, lärarna och eleverna själva, lärare och rektorer för de deltagande skolorna. Programmets resultat är hämtade från skriftliga utvärderingar av de deltagande eleverna och lärarna. Det sätt på vilket workshopparna genomförs av teamet av utbildare och lärare hjälper barnen att förstå vikten av demokratiskt lärande, de demokratiska processerna, lagarbete, samarbete, fredlig kommunikation och socialt deltagande.

Den utbildningsprocess som följde, på individnivå förbättrar självförtroendet, självkänslan och den mentala motståndskraften, barnens självförtroende, självkänsla genom deras deltagande i programmet som aktiverar de positiva uppfattningar om sig själva. Dessutom motiverar ANTIGONIS utbildningsverksamhet barn att delta aktivt i lärprocessen genom att utbyta erfarenheter och åsikter om samtida sociala frågor, som fördomsfulla attityder, fördomar och social utestängning, utsatta sociala grupper, våld i alla dess former etc. Genom lekfulla och upplevelserika aktiviteter informeras och blir eleverna medvetna om människorättsfrågor och odlar kritiskt tänkande och medvetenhet om människorättsfrågor. De är känsliga för frågor om mänskliga rättigheter, höjer sitt kritiska tänkande och skapar en medvetenhet om begreppen respekt, respekt för mänskliga rättigheter, respekt för mänsklig värdighet och rätten till yttrandefrihet, värdighet och jämlikhet i klassrummet och varje social grupp. När det gäller det skolbaserade programmet för kamratmedling har det skett en minskning av våldsincidenter och en förbättring av relationerna mellan manliga och kvinnliga elever i de deltagande skolorna.

Genomförs av den icke-statliga organisationen Antigoni i samarbete med Heinrich Böll Foundation i Grekland.

Ytterligare steg är social mobilisering mellan kollegor och utbildning av ungdomar från underprivilegierade sociala miljöer så att de aktivt kan delta i den inkluderande utbildningsprocessen så att de själva kan bli utbildare.

Contact details:
info@antigone.gr
<https://www.antigone.gr/>

Learning for Integration: Quality Learning and Non-formal Education for Children, Refugees, and Migrants in Greece

Projektet syftade till att täcka utbildningsbehoven hos barn och ungdomar, flyktingar och migranter i åldrarna 3–17 år, och även ge stöd till föräldrar när de befinner sig i Grekland. Projektets målgrupp är minderåriga elever med invandrarbakgrund och föräldrar. De utmaningar som tas upp är barns och ungdomars, flyktingars och migranternas utbildningsbehov samt stöd till föräldrarna. Stödmottagarna nådde 4080 minderåriga och 614 föräldrar, som erbjöds mer än 32000 timmars undervisning, bland annat i grekiska, engelska och naturvetenskap. De erbjöds också rådgivning, läkarundersökningar, utbildning etc. inom olika sektorer och frågor. Detta har uppnåtts genom undervisning, rådgivning och medicinska kontroller.

Kontaktuppgifter:

elix@elix.org.gr

<https://www.elix.org.gr/en/press-announcements/elix-education-refugee-european-commission-good-practice-2019-en>

Inclusive Education Project – Educação Inclusiva – um caminho, um compromisso

Projektet för inkluderande utbildning syftar till att investera i kapacitetsuppbyggnad hos alla utbildningsaktörer, i uppföljning och övervakning av praxis och i produktion av resurser för att stärka inkluderande praxis. Detta projekt syftar till att ta itu med bristen på specifik utbildning/resurser i inkluderande undervisning som lärare har i sin arbetspraktik.

Fas I - Utbildning för att stödja inkluderande utbildning utformad för lärare att reflektera, fatta beslut och anta utbildningsmetoder med effektivt stöd i den tillgängliga kunskapen, utveckling av 5 utbildningsmoduler i form av en manual/e-bok: 1) Hantering av inkluderande undervisning; 2) Mångfald, jämlikhet och inkludering. 3) Universell design för lärande; 4) Inkludering i klassrummet; 5) Inkluderande lärmiljöer.

Fas II - Syftar till att bygga upp ledarnas och lärarnas kapacitet att främja inkluderande undervisningsmetoder och inkluderande skolmiljöer för alla. Den innehåller en workshop och två utbildningar för förskollärare, grundskolelärare och gymnasielärare.

Fas III - Skapande av en arbetsplats för lärare. På Moodle-plattformen för generaldirektoratet för utbildning har en "gemenskap av utbildare" skapats. Denna gemenskap är en samarbetsyta för utbildare, ackrediterade av Scientific and Pedagogical Council for Continuing Education (CCPFC), som underlättar utbildningskurser om inkluderande utbildning.

Kontaktuppgifter:

Directorate-General for Education (DGE): www.dge.mec.pt | dge@dge.mec.pt

Directorate-General for School Establishments (DGEstE): <https://www.dgeste.mec.pt> / | atendimento.dsrn@dgeste.mec.pt

National Agency for Qualification and Professional Education (ANQEP): <https://www.anqep.gov.pt/np4/home> | anqep@anqep.gov.pt

<https://educacaoinclusiva.dge.mec.pt/o-projeto>

Choices Programme – Programa Escolhas (PE)

Detta program implementerades 2001 och är nu i sin 8:e generation. Det riktar sig till 6–30-åringar i utsatta sociala och ekonomiska situationer. Det rör sig bland annat om personer med invandrarbakgrund, ungdomar från romska befolkningsgrupper och portugisiska emigrantelever (två experimentella projekt i Luxemburg och Storbritannien). Idrott och hälsa syftar till att främja social inkludering av barn och ungdomar från de mest utsatta sociala och ekonomiska sammanhangen. Utbildning är en viktig hävstång för lika möjligheter och för att stärka den sociala sammanhållningen.

Programmets uppdrag är att främja social inkludering av barn och ungdomar från mer utsatta bakgrunder, särskilt ättlingar till migranter, romerska barn och ungdomar.

PE är uppbyggt i 3 strategiska insatsområden:

- Utbildning och kvalifikationer
- Sysselsättning och företagande
- Samhällsdynamik, delaktighet och medborgarskap.

Åtgärd I – syftar till att bidra till en framgångsrik skolgång, minskad frånvaro och avhopp från skolan samt utbildning och yrkeskvalifikationer.

Åtgärd II syftar till att bidra till att främja sysselsättning och anställbarhet, övergången till arbetsmarknaden samt stödja företagariaktiv.

Åtgärd III – syftar till att bidra till utvecklingen av samhälls-, fritids- och/eller pedagogisk verksamhet, vilket gör det möjligt att öka medvetenheten om medborgerliga och samhällsliga rättigheter och skyldigheter.

Förstärkning av anställbarhet och yrkesutbildning, större differentiering av målgruppen, konsolidering av konsortier, differentiering och modularitet i finansieringen, antagande av en blandad modell för tillträde, utbildning inriktad på produkter och även ökat stöd till ungdomsinitiativ och incitament för deras deltagande var andra frågor. Värt att notera var också skapandet av Community Facilitator, en ung person med en positiv ledarskapsprofil som har stärkt de lokala projektteamen.

Kontaktuppgifter:

Directorate-General for Education (DGE): www.dge.mec.pt | dge@dge.mec.pt

Social Security Institute, I.P.: <https://www.seg-social.pt/iss-ip-instituto-da-seguranca-social-ip>

Co-financing from the European Social Fund/Portugal 2020 and the Lisbon and Algarve Regional Operational Programs

<http://www.programaescolhas.pt/apresentacao>

Learning Communities Project – INCLUDE-ED

INCLUDE-ED syftade till att ifrågasätta hur utbildning kan bidra till social sammanhållning inom ramen för det kunskapsbaserade samhället. Projektet var inriktat på att förklara utbildningsåtgärder som kan påverka misslyckanden eller framgång i skolan på obligatorisk utbildningsnivå (förskola, grundskola och gymnasium, inklusive yrkesutbildning och specialundervisning i vanliga skolor) och deras förhållande till andra samhällsområden (t.ex. bostäder, hälso- och sjukvård, sysselsättning, socialt och politiskt deltagande), med särskilt fokus på sociala grupper som riskerar att bli socialt utestängda (ungdomar, invandrare, kulturella grupper, t.ex. romer, kvinnor och personer med funktionsnedsättning). Efter ett inledande pilotprojekt, och för att uppnå mer entydiga resultat och säkerställa hållbarhet, utvidgades denna erfarenhet till en större grupp TEIP-skolor på nationell nivå. Detta genomförande gjorde det möjligt för projektet att fördjupa de nationella strategierna för att bekämpa misslyckanden i skolan i specifika socioekonomiska sammanhang.

En av de största utmaningarna i utbildningssystemet är förvirringen mellan inkludering och blandning. Studier och statistik har jämfört streaming med blandning och inkludering, som anses vara samma sak. För att analysera effekterna av strömning och inkludering är det därför nödvändigt att skilja inkludering från blandning. Detta beror på att de leder till mycket olika utbildningssituationer och har olika effekter på eleverna.

Vid utvecklingen av detta projekt gav CREA-teamet DGE tekniskt stöd och arbetade med grupperingar och utbildning av en uppsättning utbildare, som skulle säkerställa projektets hållbarhet och utvidgning i framtiden, samt övervakning och utbildning av lärare som ansvarar för genomförandet av projektet i sina respektive utbildningssamhällen. I november 2019 påbörjades alltså utbildningen av tränare och i januari 2020 utbildningen av skollag och utbildare.

I mars 2020 presenterades verksamhetsplaner av skolorna, liksom handlingsplanen av de ansvariga teamen i varje utbildningssamfund och beslutet om vilken målgrupp som skulle omfattas. Tre uppföljningar genomfördes också med utbildarna i april, maj och juni med en varaktighet på 2 timmar vardera. Under första halvåret 2020 genomfördes 6 online-diskussionsessioner med totalt 18 timmar.

Detta tillvägagångssätt testades i Portugal i ett pilotexperiment som begränsades till 11 grupperingar under 2017–2018 och visade lovande resultat. Senare kopierades den i andra grupperingar. Dessa lokala insatser kan bidra till att minska avhopp och misslyckanden i skolan. Det är ett innovativt, omfattande, testat och aktivitetsbaserat tillvägagångssätt som involverar lokalsamhällen och elevernas föräldrar.

Kontaktuppgifter: CREA - Community of Research in Excellence for All, University of Barcelona, Spain

Education Ministry (MoE)

https://www.dge.mec.pt/sites/default/files/EPIPSE/relatorio_teip_2019_2020.pdf

ESCOLA+ -21/23 Escola+

School+ Plan 21|23 godkändes för att återställa inlärningssvårigheter, med syftet att se till att ingen lämnas utanför. Detta tillvägagångssätt ledde till att man skapade en rad åtgärder som bygger på en utbildningspolitik som har visat sig vara effektiv när det gäller att stärka skolornas självständighet och differentierade utbildningsstrategier som syftar till att främja en framgångsrik skolgång och framför allt bekämpa ojämlikhet genom utbildning.

Syftet med denna plan är inte att skapa konstlade framsteg som är inriktade på statistiska mål, utan är inriktade på en effektiv förbättring av lärandet, som är inriktad på att utveckla de kompetensområden som ingår i profilen för elever som lämnar grundskolan och det grundläggande lärandet i de olika ämnena. 21|23 School+ Plan har därför följande strategiska mål:

- Återhämtning av de mest komprometterade färdigheterna;
- Diversifiering av undervisningsstrategier;
- Investeringen i socialt och emotionellt välbefinnande;
- Förtroende för utbildningssystemet.
- Deltagande av hela utbildningssamhället;
- Egenmakt genom att stärka resurser och medel.
- Uppföljningen, genom att utvärdera effekten och effektiviteten av åtgärder och resurser.

Denna integrerade plan för återhämtning av elevernas lärande i grundskolan och gymnasiet är inriktad på tre strukturerande handlingslinjer:

- 1 - Undervisning och lärande;
- 2 - Stöd till utbildningssektorn.
- 3 - Att känna till och utvärdera - utvecklats inom åtgärdsområden, som motsvarar prioriterade incidensområden, och i specifika åtgärder, som utgör den portfölj av åtgärder som föreslås för utbildningssamfund och de medel och resurser som finns tillgängliga.

Pågående projekt, periodiska effekter kan nås i övervakningsrapporter som finns tillgängliga på: <https://escolamais.dge.mec.pt/monitorizacao>

Kontaktuppgifter

Operational Program for Human Capital - POCH

poch@poch.portugal2020.pt

Portugal 2020 - <https://portugal2020.pt/contacte-nos/>

European Union - https://european-union.europa.eu/index_en

Directorate-General for Education (DGE): www.dge.mec.pt | dge@dge.mec.pt

escolamais@dge.mec.pt

<https://escolamais.dge.mec.pt/mensagem>

REFERENSER

APA (n.d.) APA Dictionary of Psychology. Available online: <https://dictionary.apa.org/>

Jones, J. M. (2014) Best Practices in Providing Culturally Sensitive Interventions. In Best Practices in School Psychology, eds. A. Thomas and J. Grimes. MD: National Association of School Psychologists. Copyright 2008 by National Association of School Psychologists

Sani, S. (2015). The Role of Intercultural Mediation in the Integration of Foreign Students, *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 191:2582–2584. DOI:10.1016/j.sbspro.2015.04.285

Schiavo, R. (2021). What is true community engagement and why it matters (now more than ever). *Journal of Communication in Healthcare*, 14(2), 91–92.
<https://doi.org/10.1080/17538068.2021.1935569>

UNESCO (2023). The right to education for minorities. France, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Available online:
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000385259>

UNHCR (2020). Protection through cultural mediation handbook. Crisis Response and Policy Centre, Belgrade.

MALL FÖR SWOT-ANALYS

STYRKOR

- Vad gör vi redan?
- Vilka är våra styrkor, vad gör vi bra?
- Tillämpar vi en kulturellt medveten inkluderande pedagogik?
- Engagerar vi familjerna och samhället tillräckligt?
- Tillämpar vi metoder som främjar våra elevers hälsa, välbefinnande och motståndskraft?
- Tillämpar vi principer och aktiviteter för kulturell förmedling? Eller har vi en kulturell Medlare som deltar i skola?

SVAGHETER

- Vad kan förbättras?
- Vilka är våra utmaningar?
- Vilka typer av luckor kan vi identifiera?

MÖJLIGHETER

- Vilka typer av möjligheter finns det för att göra vår skola till ett inkluderande nav? Fundera över de fyra ämnen eller teman som tas upp under Styrkor.

HOT

- Vilka hinder för att göra vår skola till ett inkluderande nav kan identifieras?
- Hur kan dessa övervinnas?

MALL FÖR SWOT-ANALYS

STYRKOR

SVAGHETER

MÖJLIGHETER

HOT

STRATEGIARBETSBLAD FÖR SKOLOR SOM INKLUDERANDE NAV

Strategiarbetsbladet fungerar som ett verktyg för att stödja skolor i att utveckla sin egen plan för att föra sina inkluderande och kulturellt känsliga metoder framåt från deras nuvarande tillstånd. Den här mallen har anpassats från projektet [InclusiveHe](https://www.inclusivehe.eu/en/toolkit/strategy-worksheet) (<https://www.inclusivehe.eu/en/toolkit/strategy-worksheet>).

SÅ HÄR ANVÄNDER DU DEN HÄR MALLEN

- Steg 1** Bedöm, reflektera och analysera först det aktuella läget för inkluderande policyer och praxis i din skola med hjälp av verktygen som finns i Schools as Inclusive Hubs Toolkit, inklusive checklistor och SWOT-analysmallen.
- Steg 2** Använd sedan den här mallen för att definiera strategiska mål och initiativ och skapa en strategi för hela skolan för att stödja migrantelevers framgång och välbefinnande.
- Steg 3** I rapporten Schools as Inclusive Hubs European Report (<https://inclusivehubs.eu/learning-materials-and-activities/>) presenteras god praxis från fyra europeiska länder, som kan ge inspiration och riktlinjer i strategiutvecklingen. Verktygslådan för skolor som inkluderande nav inkluderar också metoder och resurser som kan användas som inspirationsresurser.
- Steg 4** Dela med dig av resultaten till alla som är involverade i genomförandet av de utformade åtgärderna, strategierna och planerna.

INFOGA NAMN PÅ INSTITUTION/AVDELNING/ ÖVRIGT

VISION

[Skriv ner din vision om att omvandla din skola till ett inkluderande nav. Reflektera över vart du är på väg, vad du vill uppnå]

FOKUS

[Skriv ner fokus för din strategi]

MÅLGRUPP(ER)

[Definiera vem strategin riktar sig till]

INITIATIV:

[Ange initiativet/initiativen här och beskriv varje planerat initiativ i separata tabeller nedan]

1.

2.

3.

4.

INSTITUTIONENS NAMN:

VISION

FOKUS

MÅLGRUPP(ER)

INITIATIV:

INITIATIV 1: [INITIATIVETS NAMN]

MÅL

Vilka är målen? Definiera målen och beskriv initiativet

ÅTGÄRDER

Vilka åtgärder bör vi vidta? Identifiera och lista/beskriv de åtgärder som kommer att vidtas

PRIORITERING

Hur ska vi prioritera dessa åtgärder? Fastställ initiativets/åtgärdernas prioritetsnivå som antingen hög, medel eller låg.

ROLLER & ANSVAR

Vem ska vara involverad i åtgärderna och vilka är deras roller och ansvar? Vem kommer att samordna genomförandet? Identifiera interna och externa aktörer som kommer att involveras i initiativet

INITIATIV 1: [INITIATIVETS NAMN]

RESURSER

Vilka resurser behövs för att genomföra åtgärden/åtgärderna?

TIDSRAM

Vad är tidsramen för åtgärden?

ÖVERVAKNING & UTVÄRDERING

Hur ska vi följa upp och utvärdera åtgärderna? Vilken typ av indikatorer ska vi använda?

INITIATIV:

MÅL

ÅTGÄRDER

PRIORITERING

ROLLER & ANSVAR

INITIATIV:

RESURSER

TIDSRAM

ÖVERVAKNING & UTVÄRDERING

TRANSFORMING SCHOOLS INTO INCLUSIVEHUBS

Författare

Anette Bengs
Emmanuel Acquah
Michaela Protopapa
Andri Agathokleous
Stavros Delavinias
Jorge Oliveira

www.inclusivehubs.eu

INCLUSIVE HUBS – A WHOLE SCHOOL APPROACH TO TRANSFORM SCHOOLS INTO INCLUSIVE HUBS –
PROJECT NUMBER: 2022-1-FI01-KA220-SCH-000086160

This work is licensed
under CC BY 4.0

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.
Project number: 2022-1-FI01-KA220-SCH-000086160

Co-funded by
the European Union